

Transversale analyse

Loopbaanvoorwaarde voor de toegang tot het vervroegd pensioen – Enkele voorbeelden van problemen uit klachten in 2013

Voorbeeld 1. Onderzoek van de loopbaanvoorwaarden voor vervroegd pensioen in het geval van een gemengde loopbaan – Bevestiging van de buitenlandse loopbaan door de buitenlandse pensioeninstelling – Laattijdige en tegenstrijdige beslissingen

Dossier 23621

De feiten

De heer Steyns oefent een zelfstandige activiteit uit maar omwille van gezondheidsredenen plant hij zijn vervroegd pensioen te nemen op 1 maart 2013, dit is op zijn zestigste. In februari 2012 dient hij zijn pensioenaanvraag in. Hij heeft een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige.

Betrokkene weet dat vanaf 1 januari 2013 de regels rond het vervroegd pensioen wijzigen. Terwijl tot eind 2012 er een loopbaan vereist is van 35 jaren kan men vanaf januari 2013 het pensioen op 60 jaar enkel nog bekomen voor zover men het bewijs levert van een loopbaan van 40 jaar.

De heer Steyns heeft in België geen 40 jaar gepresteerd. Hij meent echter dat hij wel aan deze minimumvoorwaarde zal voldoen als men zijn prestaties in Nederland en in Luxemburg bij zijn Belgische loopbaan optelt. Dit is in elk geval ook wat blijkt uit de mondelinge informatie van de RVP.

Gerustgesteld bereidt hij de stopzetting van zijn zelfstandige activiteit op 28 februari 2013 voor.

De beslissingen blijven echter uit. Eind 2012 heeft hij nog geen bevestiging bekomen dat hij met pensioen kan op 1 maart 2013 maar hij maakt zich niet al te veel zorgen: "Geen nieuws, goed nieuws".

Op 23 januari 2013 volgt volgens hem een eerste bevestiging. De RVP stuurt hem een voorlopige beslissing waarbij hem vanaf 1 maart 2013 een pensioen wordt toegekend van 82,68 euro per maand voor zijn 3 jaren als werknemer (1973-1975). Van het grootste gedeelte van zijn loopbaan in België (zelfstandige van november 1981 tot begin 2013) heeft hij nog geen nieuws vernomen. Op 12 maart 2013 ontvangt hij de beslissing van het RSVZ. Tot zijn grote verbazing besluit het RSVZ dat op basis van zijn Belgische en buitenlandse loopbanen het vervroegd pensioen op 60 jaar hem niet kan worden toegekend.

De heer Steyns telt op 1 maart 2013 geen 40 jaar maar slechts 39 jaar loopbaan die in aanmerking komt voor de loopbaanvoorwaarde. Dit betekent dat er slechts 39 jaren ofwel tenminste 104 voltijdse dagequivalenten tellen in de regeling voor werknemers ofwel 2 kwartalen met volledige bijdragen als zelfstandige.

Dit komt voor betrokkene totaal onverwacht. Dit houdt ook in dat hij zijn zelfstandige activiteit nog tenminste een aantal maanden zal moeten verder zetten. Gelukkig heeft hij op het moment dat hij verneemt dat zijn pensioen moet uitgesteld worden zijn zelfstandige activiteit nog niet werkelijk stopgezet.

Ondanks het feit dat de RVP hem in maart 2013 een bedrag van 83,03 euro heeft betaald deelt deze dienst hem eenvoudigweg mee dat zijn pensioen moet worden stopgezet.

Betrokkene moet een nieuwe pensioendatum kiezen die voor hem het meest geschikt is. De beslissing van het RSVZ is hierbij geen hulp. Deze vermeldt immers uitsluitend dat het pensioen hem op 1 maart 2013 niet kan worden toegekend.

Vooraleer de heer Steyns met kennis van zaken een nieuwe pensioendatum kan kiezen moet hij weten op welke vervroegde ingangsdata hij een pensioen zou kunnen bekomen en hoeveel het pensioen op die data zou bedragen.

Na interventie van de Ombudsdienst Pensioenen bezorgt het RSVZ hem op 11 april 2013 gedetailleerde berekeningen op mogelijke ingangsdata, 1 juli 2013 (60 jaar met tenminste 40 jaar loopbaan³⁴) en 1 januari 2014 (toekenning van een bijkomend jaar 2013 en afschaffing van de malus wegens vervroeging). Op basis van deze informatie beslist hij om zijn pensioen uit te stellen tot 1 januari 2014. Op die datum zal zijn pensioen 1.006,00 euro per maand³⁵ bedragen.

Wat is de oorzaak van de vergissing van de RVP? Uit het onderzoek blijkt dat de RVP zich baseerde op de verklaring van betrokkene voor wat betreft de loopbaan in Nederland die volgens betrokkene 8 maanden bedroeg in 1973 en 1974. Het loopbaanoverzicht dat de Nederlandse SVB eind september 2012 en nogmaals begin januari 2013 had overgemaakt, bevestigt deze gegevens niet. In tegendeel, uit dit overzicht blijkt dat betrokkene slechts 10 dagen in 1973 kan laten gelden. De RVP heeft met deze officiële informatie geen rekening gehouden bij zijn beslissing van 23 januari 2013.

De mening van de Ombudsman

Het onderzoek naar de rechten op een vervroegd pensioen heeft (veel) te lang geduurd. Uiteindelijk kwamen de twee pensioendiensten dan nog tot een verschillende beslissing: de ene dienst kende het pensioen toe, de andere niet. Voor de betrokken toekomstig gepensioneerde is dit wel een zeer oncomfortabele situatie.

De Ombudsdienst Pensioenen is voorstander om in zo veel mogelijk gevallen zodra mogelijk een voorlopige beslissing te nemen. Uiteraard kan dit enkel voor zover de bewijskrachtige stukken in het dossier dit toelaten. Bij de toekenning (of weigering) van het vervroegd pensioen is dit des te belangrijker. Immers, de betrokkene moet zich op deze beslissing baseren om zijn eindloopbaan voor te bereiden.

³⁴ Toekenning mogelijk na toevoeging van de twee eerste kwartalen van 2013

³⁵ Aan dit bedrag moet het rustpensioen als werknemer (83,03 euro per maand) toegevoegd worden. Indien hij zijn pensioen had kunnen bekomen vanaf 1 maart 2013 had hij slechts 722,08 euro bekomen door de vermindering van het bedrag wegens vervroeging.

Verskillende vragen werpen zich op.

Hoe erover waken dat de gepensioneerde, zover de wetgeving het toelaat, geen beslissingen ontvangt die mekaar tegenspreken en die vragen doen rijzen bij de (goede) werking van de betrokken diensten? Hoe en wanneer betrokkene inlichten over het al dan niet toekennen van het vervroegd pensioen? Hoe de uitwisseling van gegevens tussen de Belgische en buitenlandse pensioendiensten versnellen en vlotter laten verlopen?

Sommige maatregelen worden al toegepast, andere staan in de steigers of zijn nog te voorzien.

Onder de reeds of bijna gerealiseerde maatregelen vindt men de wederzijdse toegang van de dossierbeheerders tot de informatie en de workflows van de andere diensten (RVP/RSVZ, RVP/PDOS, RSVZ/PDOS). Dergelijke wisselwerking zou in principe moeten vermijden dat er tegenstrijdige beslissingen genomen worden behalve indien deze het gevolg zijn van de toepassing van de wetgeving.

Overigens zou in het geval van een weigerende beslissing de verplichting tot het verstrekken van informatie en raad die voortvloeit uit het Handvest van de sociaal verzekerde de pensioendiensten ertoe moeten aanzetten om zich niet te beperken tot de loutere melding dat het vervroegd pensioen niet kan toegekend worden. De aanvrager moet onmiddellijk concrete informatie bekomen over zijn toekomstige rechten. Terwijl de pensioendiensten, in tegenstelling tot dit dossier, nu bij de weigerende beslissing enkel de vroegst mogelijke pensioendatum vermelden zou bijvoorbeeld ook een raming van de toekomstige pensioenrechten toegevoegd kunnen worden.

Verder heeft de coördinatie tussen Belgische en buitenlandse pensioendiensten ook een update nodig. In veel gevallen hangt de toekenning of de weigering van het vervroegd pensioen immers af van de informatie van één of meerdere buitenlandse pensioendiensten. Momenteel gebeurt de gegevensuitwisseling nog in papieren vorm (Formulier "E"). Dit kan voor de nodige problemen zorgen zoals vertraging, verlies van documenten, ...

Gelukkig behoren deze risico's weldra tot het verleden. Immers, op initiatief van de Europese Commissie wordt een nieuw informaticasysteem (EESSI: Electronic Exchange of Social Security Information) gelanceerd vanaf 1 mei 2014. Vanaf dan zullen de betrokken nationale instellingen de grensoverschrijdende gegevens door middel van gestructureerde elektronische documenten uitwisselen.

Deze documenten zullen via de Europese Commissie naar hun land van bestemming worden gezonden. In het kader van deze modernisering verdwijnen de oude "E" formulieren. De juiste bestemming kan gevonden worden in de Database van Europese sociale instellingen.

Deze nieuwe gegevensuitwisseling heeft duidelijk voordelen. Voor het publiek is er een vlotter beheer van de aanvragen en een snellere berekening en uitbetaling van de voordelen. Voor de instellingen zijn er gestandaardiseerde informatiestromen,

een betere meertalige communicatie dankzij gemeenschappelijke gestructureerde documenten en een geoptimaliseerde verzameling en verificatie van gegevens.

Wanneer een dossier vast zit of vertraging oploopt door het falen van een buitenlandse pensioendienst kan de aanvrager beroep doen op het online platform SOLVIT (SOLVIT, Effectieve oplossing van problemen in Europa).

Dit netwerk wordt beheerd door de Europese Commissie. SOLVIT komt tussenbeide voor elk grensoverschrijdend probleem tussen een burger enerzijds en een nationale overheid anderzijds betreffende de vermeende verkeerde toepassing van de Europese wetgeving. De termijn om een oplossing te vinden is 10 weken.

Gepensioneerden hebben reeds met succes beroep gedaan op SOLVIT. Dit heeft het College ertoe gebracht om in 2013 een protocol-akkoord³⁶ af te sluiten met SOLVIT. Het voorziet in wederzijdse hulp en bemiddeling bij de behandeling van klachten waarbij pensioendiensten uit verschillende Europese landen of landen waar een SOLVIT centrum aanwezig is, betrokken zijn. Meer informatie is beschikbaar op de website van SOLVIT: http://ec.europa.eu/solvit/site/index_nl.htm.

Voorbeeld 2. Onderzoek van de loopbaanvoorwaarden voor vervroegd pensioen in het geval van een gemengde loopbaan – Belang van een correcte toepassing en interpretatie van gegevens afkomstig van andere pensioendiensten

Dossiers 23917 - 24012

De feiten

In januari 2012 dient mevrouw Hotters een pensioenaanvraag in met als ingangsdatum 1 februari 2012 (60 jaar). Zij geniet sinds kort werkloosheidsuitkeringen. Door voor het pensioen te opteren hoopt zij haar maandinkomen met zo'n 220 euro te verhogen.

Zoals meer en meer gepensioneerden heeft zij een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige. Zij begon in 1966 op 14 jarige leeftijd als werknemster. Rond 1976 is zij een kleine 10 jaar gestopt met werken. Tussen 1983 en 1989 was zij zelfstandige om dan in 1990 opnieuw als werknemster te werken. Zij eindigde in 2011 in de openbare sector voor een paar maanden, zonder vast benoemd te worden.

Voor de periodes tijdens dewelke mevrouw Hotters zelf niet werkte of slechts een beperkte tewerkstelling had, wordt haar pensioen vervangen of aangevuld met een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote. In het totaal bereikt zij een volledige loopbaan (45/45).

In februari 2012 openen zowel de RVP als het RSVZ een dossier.

De eerste maanden lijkt alles vlot te verlopen. Mevrouw Hotters ontvangt begin mei 2012 een beslissing van het RSVZ. De 13 maanden tijdens dewelke zij als zelfstandige bijdragen betaalde, geven geen recht op een pensioen als zelfstandige. Deze jaren

³⁶ Zie Bijlage 1 van dit Jaarverslag

(1986, 1987, 1988 en 1989) zijn immers minder voordelig dan de toekenning van het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote in de regeling voor werknemers (op basis van de lonen van haar ex-echtgenoot).

Van de kant van de RVP blijft het doodstil tot januari 2013. Na een jaar onderzoek betekent de RVP een weigerende beslissing aan mevrouw Hotters. Zij heeft geen recht op het vervroegd pensioen vanaf 1 februari 2012 omdat haar eigen loopbaan slechts 34 jaar telt terwijl in 2012 er 35 vereist zijn om vervroegd met pensioen te kunnen gaan.

Mevrouw Hotters is verbaasd. Deze beslissing spreekt de beslissing van het RSVZ tegen. Zij stelt vast dat het jaar 2011 niet werd opgenomen in haar loopbaan. De RVP verklaart dit door het feit dat het jaar 2011 niet voorkomt in de individuele rekening.

Half april 2013 vraagt betrokkene een herziening van haar loopbaan aan de RVP. Zij voegt bij deze aanvraag bewijstukken van RSZ bijdragen voor het jaar 2011. Deze stukken zijn echter onvoldoende om haar loopbaan aan te passen. Er blijkt een overdracht van bijdragen van de PDOS naar de RVP te moeten gebeuren zodanig dat ook het jaar 2011 in het pensioen kan worden opgenomen.

Terwijl haar dossier verder geblokkeerd blijft in afwachting van de overdracht van bijdragen³⁷, wendt mevrouw Hotters zich tot het College.

Ook de heer Schepers komt voor een onaangename verrassing te staan. Hij heeft een loopbaan als werknemer, zelfstandige en in de openbare sector. Hij vraagt in mei 2012 via het gemeentebestuur zijn pensioenen aan met als ingangsdatum 1 juni 2013 (64 jaar).

Omdat hij geen recht heeft op een pensioen in de openbare sector (hij heeft geen 5 jaren die in aanmerking kunnen komen voor een pensioen in de openbare sector) moet de PDOS een overdracht doen van bijdragen van de openbare sector naar de regeling voor werknemers. Op 23 mei 2013 was deze overdracht nog niet gebeurd. Daarom wendt de heer Schepers zich tot de Ombudsman.

Bedenkingen

Een grondig onderzoek van het dossier leidde tot een positief resultaat voor mevrouw Hotters. Zij heeft het jaar 2011 uiteindelijk niet nodig om 35 jaar loopbaan te bewijzen. Zij bereikt dit aantal al door haar jaren als werknemer en als zelfstandige samen te tellen. Als werknemster zijn 31 jaren geldig (1967 tot 1976 en 1990 tot 2010). Als zelfstandige heeft zij 3,25 jaar bijdragen betaald.

De RVP had deze beide loopbanen eenvoudigweg samengeteld (31 + 3,25 = 34,25 jaren) wat aanleiding gaf tot een weigerende beslissing omdat er geen 35 jaren bereikt werden. De loopbaan als zelfstandige werd echter foutief geïnterpreteerd. De

³⁷ Het principiële akkoord van de PDOS betreffende de overdracht van bijdragen kwam er op 29 augustus 2013.

13 kwartalen waarin volledige bijdragen³⁸ werden betaald zijn immers de volgende³⁹:

- 3 kwartalen in 1986
- 4 kwartalen in 1987 en 1988
- 2 kwartalen in 1989.

De regeling voor zelfstandigen stelt dat een jaar als zelfstandige geldig is voor de loopbaanvoorwaarde die toegang geeft tot het vervroegd pensioen als er minstens 2 kwartalen geldig zijn. Er zijn met andere woorden 4 jaren die kunnen meetellen voor de loopbaanvoorwaarde.

Dit geeft een totaal van $31 + 4 = 35$ jaar loopbaan.

Op 30 mei 2013 lichtte het RSVZ de heer Schepers erover in dat hij onvoldoende loopbaan jaren bewijst om zijn pensioen op 1 juni 2013 te kunnen bekomen. Hij heeft op die datum slechts een loopbaan van 34 jaar die aan de loopbaanvoorwaarde voldoet terwijl hij 35 jaren zou moeten bewijzen⁴⁰. Nog geen maand later meldt de RVP hem dat hij vanaf 1 juni 2013 een pensioen van 856,22 euro kan bekomen.

Op 13 juni 2013 heeft de PDOS de overdracht van bijdragen bevestigd.

Wij stellen in de berekening van het RSVZ vast dat het met deze loopbaan jaren al rekening heeft gehouden bij de weigering van het vervroegd pensioen. Het RSVZ blijft dan ook bij het standpunt dat betrokkene onvoldoende loopbaan jaren bewijst. Na een nieuw onderzoek stelt de RVP een fout vast in zijn beslissing. Het pensioen wordt stopgezet vanaf juli 2013.

Wij vragen aan de RVP om het dossier toch nog opnieuw te onderzoeken en aan betrokkene eventueel bijkomende bewijsstukken te vragen. Immers, in het jaar 1971 heeft betrokkene het bewijs geleverd van een tewerkstelling van 102 dagen. Daar een jaar een tewerkstelling of gelijkstelling van 104 voltijdse dagequivalenten moet tellen om in aanmerking te komen voor de loopbaanvoorwaarde heeft betrokkene 2 voltijdse dagequivalenten te kort om aan de loopbaanvoorwaarde te voldoen.

Conclusie

De RVP onderzoekt het dossier op onze vraag opnieuw. Hij neemt op 20 juni 2013 een nieuwe beslissing en kent het vervroegd pensioen vanaf 1 februari 2012 toe op voorwaarde dat mevrouw Hotters verzaakt aan haar werkloosheidsvergoedingen. Na ontvangst van deze verzaking begin juli geeft de RVP op 12 juli 2013 opdracht tot uitbetaling van het pensioen. Mevrouw Hotters ontvangt eind juli haar eerste pensioenbedrag van 1.147,56 euro.

De achterstallen voor de periode van februari 2012 tot en met juni 2013 bedragen 19.865,99 euro. Deze worden verminderd met de aan de RVA terug te betalen

38 Mevrouw Hotters was ook aangesloten als zelfstandige tussen 1 april 1983 en 30 juni 1985 maar voor deze periode genoot zij een vrijstelling van bijdragen.

39 Om geldig te zijn voor de loopbaanvoorwaarde die toegang geeft tot het vervroegd pensioen, moet een jaar als zelfstandige minstens twee trimesters omvatten.

40 Ingevolge een overgangsmaatregel kan een persoon die op een bepaald ogenblik met pensioen zou kunnen maar het pensioen niet opneemt, op gelijk welk ogenblik met pensioen gaan onder de voorwaarden van toepassing op de eerdere ingangsdatum.

werkloosheidsvergoedingen (15.702,78 euro). Eind juli 2013 ontvang mevrouw Hotters 4.163,21 euro achterstallen.

Op 30 juli 2013 ontvangt betrokkene nog een beslissing van het RSVZ. Net zoals met de eerdere beslissing wordt het pensioen als zelfstandige niet toegekend omdat het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote in de regeling voor werknemers voordeliger is.

Eind augustus 2013 kent de RVP, op onze vraag, omwille van de overschrijding van de wettelijke termijnen bij de behandeling van het dossier nog intresten van rechtswege toe in toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde. Zij ontvangt 207,43 euro intresten.

Voor de heer Schepers loopt het minder goed af. Ondanks het verdere onderzoek voldoet hij niet aan de loopbaanvoorwaarde. Hij kan pas vanaf zijn 65ste met pensioen.

De laattijdige beslissingen van de pensioendiensten en zeker de foutieve beslissing waarbij de RVP aan de heer Schepers een vervroegd pensioen op de leeftijd van 64 jaar toekent, hebben verstrekking gevolgen voor betrokkene. Hij heeft geen pensioen en heeft ook geen enkel inkomen meer. Betrokkene was verplicht om opnieuw op zoek te gaan naar werk op zijn 64ste.

De mening van de Ombudsman

Uit deze dossiers blijkt dat een grondig onderzoek noodzakelijk is. Door de nieuwe loopbaanvoorwaarden voor de toegang tot het vervroegd pensioen is het onderzoek van deze loopbaanvoorwaarde nog belangrijker geworden. Voor steeds meer betrokkenen hangt hier veel vanaf. Een verkeerde beoordeling van één jaar kan immers het verschil maken tussen wel of niet met pensioen kunnen gaan.

Bij de toekenning van het pensioen veranderen hun inkomsten: het pensioen komt in de plaats van een loon, een inkomen als zelfstandige of een vervangingsinkomen zoals werkloosheid of ziekte. Wordt het pensioen geweigerd dan moeten betrokkenen dit tijdig weten zodat zij geen beslissingen nemen die onomkeerbaar zijn of waarop zij moeilijk kunnen terugkomen (stopzetting van de activiteit, ontslag of verzaking aan tegemoetkomingen, ...).

Het onderzoek is moeilijker wanneer verschillende stelsels betrokken zijn of meerdere loopbanen moeten gecombineerd worden.

Het is cruciaal dat de dossierbeheerder heel goed weet hoe hij de jaren tewerkstelling in de andere stelsels moet tellen. Bij de minste twijfel lijkt het ons noodzakelijk dat de administraties overleg plegen zodat geen verkeerde of tegenstrijdige beslissingen genomen worden.

Het computerprogramma van de RVP werd aangepast. Terwijl vroeger bij de RVP de loopbaan als zelfstandige in de bestanden uitsluitend werd weergegeven met vermelding van het aantal kwartalen die door het RSVZ in aanmerking genomen werden, wordt nu in Theseos verplicht expliciet melding gemaakt van het aantal

Wij onderzoeken klachten en wij bemiddelen bij de pensioenadministraties op basis van de wettelijke bepalingen, rechtspraak en rechtsleer ter zake. Als deze ons geen uitsluitel bieden, dan kunnen wij ook nog altijd een beroep doen op het gezond verstand.

PATRICK RAES
Teamlid

kwartalen per jaar die in aanmerking komen. Dit zou in de toekomst fouten zoals in het dossier van mevrouw Hotters moeten vermijden.

Het onderzoek van de loopbaanvoorwaarde moet bovendien zo snel mogelijk na het opstarten van het pensioendossier gebeuren zodat de aanvrager niet te lang in het ongewisse blijft. Dit lijkt ons niet onmogelijk daar elke grote pensioendienst (RVP, RSVZ, PDOS) de mogelijkheid heeft om rechtstreeks de beschikbare gegevens bij de andere dienst te raadplegen.

Voorbeeld 3. Gebrek aan interne (RVP) en externe (RVP-PDOS) coördinatie – Laattijdige beslissing

Dossier 24404

De feiten

In oktober 2012 vraagt de heer Grun de vaststelling van zijn pensioenrechten op 1 september 2013 (60 jaar). Hij werkte 10 jaar als werknemer, 29 jaar in de openbare sector en 9 maanden in Nederland. Zijn beslissing om al dan niet vervroegd met pensioen te gaan hangt af van de bedragen die de verschillende pensioendiensten hem zullen meedelen.

In juli 2013 ontvangt hij de beslissing van de PDOS die hem het pensioen toekent vanaf 1 september 2013. In dezelfde maand neemt de RVP een weigerende beslissing op dezelfde datum omdat het aantal gepresteerde jaren in België onvoldoende is. Hij kent het pensioen wel toe vanaf 1 januari 2014 (60,5 jaar). Deze dubbele beslissing van de RVP wordt niet aan betrokkene toegestuurd!

Eind augustus 2013 wacht de heer Grun bijgevolg nog op nieuws van de RVP. Dit is wel erg vervelend voor hem want hij staat in het onderwijs en het begin van het nieuwe schooljaar komt dichterbij.

Onze interventie zorgt voor een deblokkering. Op 29 augustus 2013 betekent de RVP de beslissing dat het pensioen niet kan toegekend worden op 1 september 2013 maar wel op 1 januari 2014.

Bedenkingen

De toekenning of de weigering van een pensioen:

De PDOS berekent het pensioen van de heer Grun voor een deel van de prestaties aan een voordeliger tantième (1/55 in de plaats van 1/60). De werkelijke duur van zijn prestaties in de openbare sector, die 29 jaar bedraagt, wordt daardoor op 31 jaar gebracht ingevolge de toepassing van een verhogingscoëfficiënt. Omdat de personen die een gunstiger tantième genieten vlugger het maximumpensioen bereiken leek het de wetgever logisch en billijk dat een versoepeling van de voorwaarden van de minimumduur wordt toegekend via een dergelijke verhogingscoëfficiënt. Verder houdt de PDOS rekening met een diplomabonificatie. Deze bijzondere berekeningsregels laten aan de PDOS toe om het pensioen op 1 september 2013 toe te kennen omdat de loopbaan in totaal meer dan 40 jaar bedraagt.

De RVP houdt in zijn stelsel geen rekening met de diplomabonificatie, noch met de verhogingscoëfficiënt. De RVP telt dan ook slechts 39 jaren (1975-2013) voor de opening van het recht op het vervroegd pensioen (tewerkstelling in Nederland inbegrepen). In overeenstemming met de wetgeving wordt de ingangsdatum van het pensioen vastgesteld op 1 januari 2014 (60,5 jaar).

De vertraging in de behandeling van het dossier:

De PDOS heeft zijn beslissing nog tijdig genomen in juli 2013. De RVP kon geen pensioenbeslissing nemen zonder over de beslissing van de PDOS te beschikken.

Zodra de beslissing van de PDOS gekend was, heeft het gewestelijk kantoor van de RVP op 19 juli 2013 een voorlopige beslissing genomen. Om een ongekende reden werd deze niet verstuurd aan betrokkene. Het dossier werd overgemaakt aan het Bureau voor internationale Overeenkomsten (BIO) van de RVP omdat er een klein gedeelte van de loopbaan in het buitenland werd gepresteerd.

Vanaf dat moment verliepen er nog eens twee maanden zonder dat met het dossier iets werd gedaan. Nochtans was de behandeling dringend omdat de gewenste ingangsdatum 1 september 2013 toch wel heel nabij was.

Uiteindelijk wordt eind augustus 2013 de beslissing genomen. Waarschijnlijk had de beslissing nog langer op zich laten wachten indien de heer Grun geen beroep had gedaan op de Ombudsdienst Pensioenen.

Er was onvoldoende coördinatie tussen de diensten van de RVP zelf (gewestelijk kantoor en BIO) en tussen de RVP en de PDOS.

Voor de actuele praktijk bij de PDOS verwijzen wij de lezer naar de bespreking van dossier 23817.

Voorbeeld 4. Langere behandelingsduur van het dossier bij de RVP door een administratieve praktijk bij de PDOS – Verbetering ten vroegste verwacht in 2015 – Gebrek aan informatie

Dossier 23817

De feiten

De heer Van Hulle geniet een vervroegd rustpensioen in de openbare sector vanaf 1 maart 2013 (60 jaar). Dit pensioen bedraagt 1.299,17 euro bruto per maand.

Op 16 april 2013 wordt de heer Van Hulle er door de RVP erover ingelicht dat hij niet aan de loopbaanvoorwaarden voldoet om vanaf 1 maart 2013 ook zijn pensioen in de regeling voor werknemers te kunnen bekomen. Hij voldoet wel aan de voorwaarden op 1 september 2013 (60,5 jaar). Vanaf dan bekomt hij een pensioen als werknemer van 790,09 euro bruto per maand.

Betrokkene klaagt zich erover dat hij gedurende 6 maanden moet rondkomen met zo'n 800 euro per maand minder. Hij klaagt ook over het feit dat de beslissing van de RVP te laat was, want na de gewenste ingangsdatum, over het gebrek aan samenwerking tussen de RVP en de PDOS en over de gebrekkige informatie.

De heer Van Hulle diende zijn pensioenaanvraag in augustus 2012 in. Wij stellen vast dat de PDOS op 9 augustus 2012 aan de RVP een loopbaanoverzicht vroeg van de prestaties in de regeling voor werknemers. De RVP bezorgde deze inlichtingen op 21 augustus 2012 aan de PDOS.

De RVP heeft het onderzoek van de pensioenrechten niet ambtshalve aangevat. Nochtans geldt in het kader van de polyvalentie van de aanvraag een aanvraag die ingediend wordt bij de PDOS als aanvraag bij de RVP. Het is wel zo dat de PDOS de aanvraag van betrokkene niet heeft doorgestuurd aan de RVP maar enkel inlichtingen over de loopbaan heeft gevraagd.

Eind februari 2013 neemt betrokkene contact op met de RVP. Hij licht de RVP erover in dat hij vanaf 1 maart 2013 gerechtigd is op een pensioen in de openbare sector. De RVP ontvangt bijkomende informatie van betrokkene op 9 maart 2013.

De RVP stelt vast dat er geen gegevens beschikbaar zijn over het pensioen in de openbare sector in het informaticasysteem "Hermes". Hij vraagt deze inlichtingen schriftelijk op 21 maart 2013. De RVP ontvangt een antwoord op 10 april 2013 en neemt een beslissing op 16 april 2013.

Ondertussen had de PDOS het dossier afgesloten in februari 2013 en de betalingsopdracht op 19 februari aan de CDVU doorgestuurd.

Bedenkingen

De toekenning of de weigering van een pensioen:

Zowel bij de RVP als bij de PDOS zijn het minimumaantal jaren die in 2013 bewezen moeten worden om toegang te hebben tot het vervroegd pensioen gelijk: tenminste

40 jaar om het pensioen te kunnen bekomen op 60 jaar, tenminste 38 jaar om het pensioen te bekomen vanaf 60,5 jaar.

De wijze waarop deze jaren worden berekend is echter verschillend, met name op het vlak van de studies. In de openbare sector worden deze in aanmerking genomen via de diplomabonificatie, in de regeling voor werknemers tellen deze nooit mee, ook niet indien betrokkene via vrijwillige persoonlijke bijdragen deze geregulariseerd heeft⁴¹. Dit kan tot verschillen leiden.

In het geval van de heer Van Hulle telt de RVP 20 jaar loopbaan, de PDOS telt bij hem 18 jaar. Dit betekent dat er 38 jaar in aanmerking komt voor het vervroegd pensioen.

De PDOS voegt hieraan echter 3 jaar toe als diplomabonificatie. Hierdoor bewijst hij in totaal 41 jaren die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde in de openbare sector. Betrokkene kan dan ook zijn pensioen in de openbare sector op zijn 60ste bekomen.

In de regeling voor werknemers wordt de diplomabonificatie niet in aanmerking genomen. Omdat hij slechts 38 jaar bewijst die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde voor het vervroegd pensioen kan dit vervroegd pensioen hem niet worden toegekend. Op 1 september 2013 is de heer Van Hulle 60,5 jaar en voldoet hij wel aan de loopbaanvoorwaarde. Vanaf dan geniet hij zijn twee pensioenen.

In het geval van de heer Van Hulle is het moeilijk aan betrokkene uit te leggen dat hij zijn twee pensioenen op twee verschillende momenten bekomt. Hij werkte immers altijd bij hetzelfde ziekenhuis, zijn enige werkgever. In 1995 ging hij over van het werknemersstatuut naar het ambtenarenstatuut in hetzelfde ziekenhuis. Deze overgang heeft 18 jaar later onverwachte gevolgen.

Wat zeker moet vermeden worden is dat betrokkene in afwachting van de beslissing van zijn pensioen onomkeerbare beslissingen zou nemen rond het einde van zijn loopbaan. Dit geldt des te meer wanneer verschillende pensioendiensten betrokken zijn.

Om dit te bereiken stellen wij een op zich eenvoudige administratieve oplossing voor: voeg aan het ontvangstbericht van de pensioenaanvraag een tekst toe waarin betrokkene erop gewezen wordt dat zijn vervroegd pensioen kan aanvaard worden maar ook kan geweigerd worden en dat hij dus geen beslissingen mag nemen die onomkeerbaar zouden zijn ten opzichte van zijn werkgever of ten aanzien van zijn activiteit als zelfstandige tot hij een beslissing ontvangen heeft van de verschillende pensioendiensten. In dit kader nodigen wij de pensioendiensten uit over te gaan tot een gezamenlijke beslissing met vermelding van de pensioenrechten in de verschillende stelsels⁴².

41 Noteer dat in de openbare sector een diplomabonificatie wordt toegestaan die overeenstemt met het minimum aantal jaren nodig om het diploma te behalen voor zover dit diploma een noodzaak was bij de aanstelling van betrokkene in de openbare sector. In de regeling voor werknemers kan betrokkene binnen de 10 jaar na het einde van zijn studies alle studieperiodes vanaf het jaar van de 20ste verjaardag regulariseren. Het heeft hier geen belang of betrokkene al dan niet een diploma heeft behaald of een diploma nodig had voor de uitoefening van zijn functies. De geregulariseerde studieperiode komt niet in aanmerking voor de toegang tot het vervroegd pensioen maar wel voor de berekening van het pensioen.

42 Voor de pensioendiensten uit de privé-sector is dit in feite al een wettelijke verplichting.

De vertraging in de behandeling bij de RVP en de PDOS:

Het ongenoegen van betrokkene is begrijpelijk. Hij kreeg van de RVP een weigerende beslissing (het pensioen wordt met 6 maanden uitgesteld) maar bovendien ontving hij deze pas een maand na de gewenste ingangsdatum van het pensioen.

Uit ons onderzoek blijkt dat de vertraging in het onderzoek van het dossier grotendeels het gevolg is van het feit dat de pensioenaanvraag van augustus 2012 niet onmiddellijk door de PDOS aan de RVP werd bezorgd⁴³.

Er is een ander structureel probleem. Sedert jaren heeft de PDOS de behandeling van de dossiers georganiseerd in functie van de ingangsdatum van het pensioen. Dit betekent dat de dossiers niet behandeld worden op datum van ontvangst. Dit heeft tot gevolg dat het merendeel van de beslissingen slechts verstuurd worden in de maand die de ingangsdatum van het pensioen voorafgaat. Dit laat nog toe om tijdig het ambtenarenpensioen uit te betalen. Dit is echter te laat wanneer ook andere pensioendiensten, zoals de RVP of het RSVZ, een dossier van betrokkene in behandeling hebben. Zij zijn materieel niet meer in staat om tijdig een beslissing te nemen (of in elk geval voor de ingangsdatum van het pensioen).

Meermaals hebben wij de PDOS gevraagd om zijn praktijk aan te passen aan de nieuwe realiteit ingevolge de hervorming van de pensioenen vanaf 1 januari 2013. Immers, de pensioendiensten kunnen slechts een beslissing nemen voor zover zij de gehele loopbaan in de verschillende stelsels kennen.

De PDOS antwoordt ons dat een aanpassing van zijn procedures pas kan voorzien worden nadat de automatisering van de loopbaangegevens volledig is afgewerkt. Dit is voorzien in de loop van 2015⁴⁴.

Het gebrek aan informatie:

Tijdens de ganse tijd dat het dossier bij de RVP en de PDOS in behandeling was, dit is van augustus 2012 tot april 2013, werd betrokkene nooit erover ingelicht dat zijn pensioen deels zou kunnen geweigerd worden op 1 maart 2013. De beslissing (bij de RVP) viel pas op 16 april 2013.

Indien de heer Van Hulle er eerder door de RVP zou over ingelicht geweest zijn dat zijn pensioen in de regeling voor werknemers pas vanaf september 2013 zou kunnen toegekend worden, zou hij zonder twijfel zijn loopbaan met 6 maanden verlengd hebben. Dit is wat een collega van betrokkene heeft gedaan. Hij had het geluk van tijdig ingelicht te zijn.

De heer Van Hulle kon op het moment van de weigering van de RVP niet meer terug. Zijn ontslag was dan al een feit.

43 Betrokkene had zelf geen pensioenaanvraag ingediend bij de RVP. Had hij dit wel gedaan dan had de RVP zelf onmiddellijk het dossier kunnen openen. Evenwel had dit waarschijnlijk toch niet tot gevolg gehad dat de beslissing van de RVP eerder kon genomen worden omdat de RVP diende te wachten op de informatie van de PDOS.

44 De PDOS onderstreept overigens dat in het geval van een onmiddellijk pensioen (pensioen onmiddellijk aansluitend op de loopbaan als ambtenaar), het vroeger nemen van de beslissing in de openbare sector voor hem zekere ongemakken zou kunnen veroorzaken in geval betrokkene zijn loopbaan nog wijzigt tijdens de laatste maanden (vb. verandering van het arbeidsregime). In sommige gevallen zou dit de PDOS ertoe verplichten om na enkele maanden nog een wijzigende beslissing te moeten nemen waardoor de werklast nog meer vergroot in deze al vrij moeilijke periode.

De mening van de Ombudsman

In ons Jaarverslag 2010 (p. 122-133) hebben wij het “domino-effect” gebruikt ter illustratie van het gebrek aan coördinatie tussen de pensioendiensten en de hoewel voorbijgestreefde maar toch nog steeds bestaande praktijk van “ieder voor zich” waardoor het gemeenschappelijke doel uit het oog verloren wordt.

De reeds gemaakte maar toch nog beperkte vorderingen op het vlak van de samenwerking tussen diensten (zoals het “Hermes” systeem voor uitwisseling van gegevens) moeten verder worden uitgediept en vooral de directie en het personeel van de betrokken instellingen moeten zich er meer bewust van zijn dat zij samen werken aan hetzelfde doel.

Deze bedenkingen van twee jaar terug zijn jammer genoeg nog steeds actueel. Er werd te weinig vooruitgang geboekt in deze periode.

Een zekere vorm van starheid in de reacties van de administratie en een werkwijze die weinig in overeenstemming is met de gemeenschappelijke doeleinden van de drie grote pensioendiensten zouden ons ertoe kunnen brengen om een officiële aanbeveling te doen teneinde een verandering van optiek uit te lokken.

Momenteel gaan wij echter niet zo ver omdat de PDOS gerechtvaardigde verzachtende omstandigheden kan aanhalen.

Net zoals de andere pensioendiensten heeft de PDOS, en dit met een ongewijzigd personeelseffectief, het hoofd moeten bieden aan een sterke toename van de werkdruk ingevolge de nieuwe vereisten die uit de pensioenhervorming voortvloeien. Verder stijgt niet alleen het aantal dossiers gestaag, elke dossier afzonderlijk vraagt ook meer onderzoek. Bovendien zijn de mondelinge en schriftelijke vragen van de (toekomstig) gepensioneerden steeds talrijker en precieser.

Ten tweede komt bovenop de werklast voor de PDOS nog het feit dat hij moet werken met een nieuwe gegevensbank (Capelo) die nog in opbouw is. Dit maakt het allemaal niet gemakkelijker. Momenteel beschikt de PDOS immers nog steeds niet over het merendeel van de historische (vóór 1 januari 2011) loopbaangegevens van de ambtenaren. Deze gegevens moeten door de personeelsdiensten van de verschillende overheden worden ingegeven. Dit is ook voor hen een enorme opgave. Zij geven de voorrang aan de meest dringende dossiers, dit zijn deze met de dichtst bij zijnde ingangsdatum van het pensioen.⁴⁵

Tenslotte, en zoals reeds aangehaald in een voetnoot, zou een te snelle omschakeling van hun werkmethode niet toelaten om op een soepele en efficiënte manier rekening te houden met die gevallen waarin de ambtenaar op het einde van zijn loopbaan, op enkele maanden voor zijn pensioen, deze nog wijzigt door bijvoorbeeld een vermindering van de arbeidsprestaties. In die gevallen zou een vroegtijdige beslissing vrij snel moeten gevolgd worden door een wijzigende beslissing wat de werklast enkel zal verhogen en meer verwarring bij de gepensioneerden kan veroorzaken.

45 Wanneer uit ons onderzoek blijkt dat de behandeling van het dossier bij de PDOS vastloopt omdat de historische loopbaangegevens door de werkgever nog niet in Capelo werden ingegeven nemen wij waar mogelijk contact op met onze collega ombudsmannen, bevoegd voor de desbetreffende werkgever (Vlaamse gemeenschap, Franse gemeenschap, federale overheid, ...).

Ook voor dit laatste argument hebben wij begrip hoewel volgens ons het aantal van dergelijke dossiers zeer beperkt is.

Door het gebrek aan informatie ontstaat bij de betrokken gepensioneerden een grote onzekerheid. Zij stellen zich vragen over de behandeling van hun pensioendossier (Is de pensioendienst wel bezig met mijn dossier? Ik heb toch alles gedaan wat moest, waarom kan men dan geen beslissing nemen? Waarom duurt het allemaal zo lang, komt het wel goed?)

Deze vragen en deze ongerustheid kunnen voor een groot deel worden voorkomen of opgevangen door de betrokken gepensioneerden regelmatig in te lichten over de stand van het onderzoek, over welke gegevens nog ontbreken, ...

Uiteraard mag dit niet een nog grotere werklast tot gevolg hebben. Nochtans menen wij dat door een correcte en regelmatige informatie de betrokken gepensioneerden wellicht minder geneigd zijn om zich telefonisch en schriftelijk zelf tot de pensioendienst te wenden.

In onze bespreking⁴⁶ over "Mypension" geven wij een omstandige uitleg rond transparantie. Transparantie is een "conditio sine qua non" om het vertrouwen in de overheid te bevorderen. Door regelmatig betrokkenen in te lichten groeit het vertrouwen. Zij voelen dat men met hun dossier bezig is.

"Mypension" is ook hier een geschikt instrument. Zeker wanneer deze tool verder ontwikkeld wordt door er nog meer informatie in op te nemen en wanneer deze wordt uitgebreid tot de andere pensioendiensten.

Voorbeeld 5. Maatregelen die afwijken van de loopbaanvoorwaarde voor de toegang tot het vervroegd pensioen – Uitbreiding van de betrokken categorieën van werknemers door de wet van 24 juni 2013 en het koninklijk besluit van 11 juli 2013 – Meerdere maanden van bang afwachten voor de bedoelde personen

Dossiers 22809 – 22945 – 23715

De feiten

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt drie dezelfde klachten. Na een loopbaan in de bankwereld, die zij rond hun 55ste verlieten, vroegen zij in 2013 op hun 60ste de toekenning van het vervroegd pensioen aan de RVP.

De drie gevallen hebben in september en oktober 2012 van de RVP een weigerende beslissing ontvangen. Uit de motivering in deze beslissingen blijkt dat zij niet voldoen aan de loopbaanvoorwaarde die door de nieuwe wetgeving vanaf 1 januari 2013 wordt ingesteld.

De betrokkenen voelen zich benadeeld. Zij hebben immers in alle eerlijkheid en met respect van het wettelijke kader dat van toepassing was, vrijwillig hun functies stopgezet voor 2010 om vervroegd van hun aanvullend pensioen (2de pijler) te kunnen

⁴⁶ Zie dit Jaarverslag, p. 64-70

De pensioenadministraties komen vaak over als een onontwarbaar labyrint waarin de gepensioneerde hopeloos verloren loopt. Ik heb de indruk dat ik een uitgang deur ben uit dat labyrint. Dat is erg motiverend en geeft mij elke dag veel zin om te werken.

CARINE GODIN
Teamlid

genieten. In de gemaakte afspraken was voorzien dat zij op hun 60ste met pensioen konden. Echter, ondertussen zijn de spelregels veranderd.

Zij kunnen hun vervroegd pensioen blijkbaar niet meer bekomen. Er is echter geen compensatie voorzien door bijvoorbeeld een ander vervangingsinkomen (zij hebben geen recht op werkloosheidsuitkeringen omdat zij uit zichzelf hebben ontslag genomen). De enige optie is terug aan het werk te gaan.

Zij komen dan ook bij de Ombudsman terecht.

Bedenkingen

In 2013 is de loopbaanvoorwaarde om toegang te hebben tot het vervroegd pensioen de volgende:

Om het pensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar te kunnen bekomen moet de werknemer tenminste 40 jaar bewijzen waarbij elk jaar tenminste overeenstemt met 104 voltijdse dagequivalenten.

Om het pensioen te bekomen vanaf de leeftijd van 60,5 jaar moet de werknemer tenminste 38 jaar die aan dezelfde voorwaarden voldoen, bewijzen.

De wetgever heeft echter bepaalde overgangsmaatregelen voorzien. Artikel 3 van het koninklijk besluit van 26 april 2012 beoogde de personen die voor 28 november 2011 met hun werkgever, en buiten het kader van het conventioneel brugpensioen, een schriftelijke individuele overeenkomst hebben afgesloten van vervroegde uittreding die ten vroegste eindigt op de leeftijd van 60 jaar.

Deze individuele overeenkomst moet bovendien afgesloten zijn in het kader van een arbeidsreglement, een collectieve arbeidsovereenkomst, een pensioenreglement of in het kader van wettelijke of reglementaire bepalingen of als dusdanig geldende bepalingen.

In de documenten die betrokkenen aan de RVP bezorgden is er geen schriftelijke individuele overeenkomst met de werkgever (zelf ontslag nemen is geen overeenkomst). Het collectief kader beantwoordt wel aan de vereisten van artikel 3 van het koninklijk besluit van 26 april 2012.

Op basis van de wetgeving zoals die eind 2012 van toepassing was, kon de RVP het vervroegd pensioen niet toekennen.

De RVP deelt ons echter eind 2012 wel mee dat de situatie gunstig zou kunnen evolueren. Er wordt een wetwijziging voorbereid die een oplossing zou moeten bieden aan dit probleem door een uitbreiding van het toepassingsgebied van de overgangsmaatregelen.

Wij lichten de betrokkenen dan ook in dat nog enig geduld gevraagd wordt tot de publicatie van de nieuwe teksten in het Belgische staatsblad. Pas dan kan nagegaan worden of hun situatie in het nieuwe wettelijke kader past.

De RVP belooft trouwens om de betrokken dossiers te hernemen na de publicatie en deze aan een nieuw onderzoek te onderwerpen en in voorkomend geval een nieuwe beslissing te betekenen.

De mening van de Ombudsman

Reeds bij de besprekingen in de Kamer over het Wetsontwerp houdende diverse bepalingen (december 2011) kan men lezen dat het niet de bedoeling kan zijn dat aan verworven rechten wordt geraakt. Personen die voor 28 november 2011 voor een bepaalde loopbaanuitstap hebben geopteerd op basis van dan geldende regels, moeten hun plannen niet veranderen. Dit wordt door de Minister van Pensioenen bevestigd. Hij stelt: "Bij randsituaties zal steeds een beslissing worden genomen in het voordeel van de werknemer"⁴⁷.

Om een oplossing te kunnen bieden aan zo veel mogelijk bestaande situaties werden bijkomende preciseringen (wet) en uitvoeringsbepalingen (koninklijk besluit) noodzakelijk geacht. De ontwerpen van aanpassingen aan de wetgeving werden door de Ministerraad op 19 april 2013 goedgekeurd.

De wet van 24 juni 2013 en het koninklijk besluit van 11 juli 2013 hebben de bestaande wettelijke bepalingen in de regeling voor werknemers gewijzigd. Deze nieuwe bepalingen hebben het mogelijk gemaakt om de dossiers van de drie klagers op te lossen evenals deze van de anderen die zich in dezelfde situatie bevinden.

De RVP deelde ons op onze vraag mee dat de oorspronkelijke weigeringen om het vervroegd pensioen toe te kennen in juli en augustus omgezet werden in een toekenning van het vervroegd pensioen. In één geval was dit net op tijd om het pensioen vanaf augustus 2013 te betalen, in de andere gevallen werden achterstallen uitbetaald vanaf maart 2013 en juni 2013.

47 Antwoord van de Minister van Pensioenen op een vraag gesteld door de heer Stefaan Vercamer, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 3de zitting van 53ste zittingsperiode, 2011-2012, Verslag namens de Commissie voor de Sociale Zaken aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers van 21 december 2011 betreffende het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, DOC 53 1952/011, p. 36

Omdat ze geen zekerheid hadden dat hun pensioen alsnog zou toegekend worden hebben bepaalde personen hun loopbaan voortgezet. Omdat betrokkenen niet het slachtoffer mogen zijn van de late publicatie van de bijsturing van de wetgeving wordt toegestaan dat personen die in dit kader een aanvraag om vervroegd pensioen indienen binnen het jaar van het bereiken van de voorwaarden voor vervroegd pensioen in de oude regeling, aanspraak kunnen maken op de overgangsregeling.

Zij zouden echter hun pensioen kunnen geschorst zien tot het einde van het jaar omdat hun inkomsten hoger lagen dan de toegelaten grenzen. Daarom werd beslist dat het pensioen betaalbaar gesteld wordt zodra de activiteit wordt stopgezet.

In tientallen dossiers bevonden de betrokkenen zich gedurende meerdere maanden in complete onzekerheid ingevolge de nieuwe wettelijke bepalingen die oorspronkelijk zeer beperkend waren en die geen rekening hielden met een reeks van verworven toestanden waardoor de betrokken personen zich niet meer naar de nieuwe regels konden voegen (tenzij op zoek gaan naar een nieuwe job). Gelukkig werden de noodzakelijke maatregelen genomen, evenwel met een lange wachttijd vol onzekerheid voor betrokkenen.

Conclusie

De structurele hervorming van de pensioenwetgeving die de bedoeling heeft om de vervroegde uittredingsleeftijd op te trekken en het financieel evenwicht van het pensioensysteem te handhaven vertrekt noodzakelijkerwijs vanuit een historisch gegroeide situatie die gekenmerkt wordt door verschillen die in een aantal gevallen niet meer verantwoordbaar zijn omdat de vorige wetgeving in een aantal gevallen gelijke situaties ongelijk behandelt en ongelijke situaties gelijk behandelt.

Door de nieuwe wetgeving beoogde de wetgever de inspanningen gelijk te verdelen over de verschillende beroeps categorieën, rekening houdende met de reële verschillen die blijven bestaan. De wetgever wil tot een evenwichtig geheel komen waarbij via de weg van de geleidelijkheid bestaande onevenwichten worden weggewerkt.

Er blijven verschillen⁴⁸ tussen beroeps categorieën bestaan die een verschillende pensioenwetgeving objectief verantwoorden. Het uitgangspunt van de pensioenhervorming is een maximale eenvormigheid nastreven inzake de algemene principes.

Inzake de vervroegde oppensioenstelling heeft de wet als doel de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden tussen de Belgische pensioenstelsels te harmoniseren (dit is op elkaar af te stemmen, goed te laten samengaan).

Het College haalde in dit Jaarverslag een aantal voorbeelden aan waaruit deze

48 Denken wij onder andere aan het feit dat een loopbaanjaar meetelt voor de loopbaanvoorwaarde voor zover dit minstens overeenstemt met een tewerkstelling of gelijkstelling van 104 voltijdse dagequivalenten (4 maanden) in de regeling voor werknemers terwijl een loopbaanjaar als zelfstandige slechts voor de loopbaanvoorwaarde in aanmerking komt wanneer het bewijs geleverd wordt van minstens 2 kwartalen (6 maanden). De pensioenopbouw in het stelsel der zelfstandigen gebeurt immers per kwartaal, in het stelsel der werknemers is dit per dag. Dit geeft volgende berekeningsformules:

Werknemer: rustpensioen = $\frac{1}{45} \times (\text{x aantal dagen} / 312) \times Lc \times Z$ waarbij L = loon, werkelijk, forfaitair of fictief; c = geherwaardeerd en Z = percentage gezin (75 %) of alleenstaande (60 %);

Zelfstandige: rustpensioen = $\frac{1}{45} \times (\text{x aantal kwartalen} / 4) \times Bl \times c \times Z$ waarbij Bl = (forfaitaire / reële) bedrijfsinkomsten; c = geherwaardeerd en Z = percentage gezin (75%) of alleenstaande (60%).

harmonisering blijkt, zonder dat de voorwaarden en de overgangsmaatregelen daarom in alle stelsels identiek zijn. Onze dossierbesprekingen tonen dat de eigenheid van de stelsels werd behouden.

Rekening houdende met deze eigenheid van de verschillende pensioenstelsels richt het College volgende boodschap aan de toekomstig gepensioneerden: Het is raadzaam voor betrokkenen om te wachten om een definitieve beslissing te nemen over de stopzetting van de beroepsactiviteit tot wanneer betrokkenen de beslissingen van de verschillende pensioendiensten ontvangen hebben.

Beheer van verplichte inhoudingen (Ziekte- en invaliditeitsverzekering – ZIV, solidariteitsbijdrage, bedrijfsvoorheffing) door de pensioendiensten (RVP, PDOS/CDVU, DOSZ, Ethias, NMBS) – Uiteenlopende praktijk op het vlak van informatieverstrekking (actief of passief) en terugbetaling (ambtshalve of op vraag) – Gebrek aan coördinatie

Wij bespreken dit thema aan de hand van twee voorbeelddossiers met moeilijkheden waarmee gepensioneerden geconfronteerd worden.

Dossier 23046

Mevrouw Delcourt geniet drie overlevingspensioenen:

Instelling	Bruto maandbedrag	Ingangsdatum
RVP (werknemer)	40,58 euro	1 april 2012
PDOS (openbare sector)	2.191,91 euro	1 mei 2012
DOSZ (overzeese)	1.213,43 euro	18 april 2012

De beslissingen van deze drie pensioenen werden op verschillende data betekend. De DOSZ stuurde de beslissing op 31 mei 2012. De PDOS besliste op 1 oktober 2012 en de RVP op 22 oktober 2012.

In november 2012 stijgt de bedrijfsvoorheffing die door de DOSZ wordt ingehouden van 38,57 euro naar 397,68 euro.

De DOSZ heeft mevrouw Delcourt hierover niet ingelicht. Wanneer zij zelf contact opneemt met de DOSZ blijven de inlichtingen nogal vaag. Daarop richt zij zich begin december tot de Ombudsman.

Wij gingen eerst na wat er precies gebeurd was in het dossier van de DOSZ.

De DOSZ verrichtte de eerste betaling in mei 2012. Op dat ogenblik waren de bedragen van de andere pensioenen nog niet gekend omdat de dossiers nog niet afgewerkt waren.

Hierdoor hield de DOSZ geen ZIV-, noch solidariteitsbijdrage in. De bedrijfsvoorheffing werd berekend op het bedrag dat de DOSZ toekende.

In september 2012 werd de DOSZ er door het RIZIV over ingelicht dat er een ZIV-bijdrage van 3,55 % moest ingehouden worden omdat het totaal van de pensioenen het drempelbedrag overschreed. De DOSZ hield deze inhouding in vanaf oktober 2012.

Ondertussen had ook de CDVU de eerste betaling verricht van het pensioen toegekend door de PDOS. Tot augustus 2012 berekende de CDVU de inhoudingen (ZIV, solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing) op het pensioen op basis van het bedrag dat hij uitbetaalde en dus zonder rekening te houden met de andere pensioenen.

Vanaf de betaling van september 2012 (eind september) hield hij bij de vaststelling van de inhoudingen ook rekening met het bedrag van de DOSZ. Het netto bedrag verminderde aanzienlijk van 1.611,55 euro tot 1.351,88 euro. Mevrouw Delcourt ontving van de CDVU op dat ogenblik een nieuwe betaal fiche.

Wanneer ook de RVP het overlevingspensioen in de regeling voor werknemers in betaling stelt (de eerste afrekening dateert van 23 oktober 2012) kende hij het bedrag van beide andere voordelen. De RVP kon meteen het correcte bedrag van de inhoudingen vaststellen.

In dezelfde maand oktober 2012 heeft de DOSZ de geactualiseerde gegevens van de RVP ontvangen. Bij de betaling van het maandbedrag van november op 29 november 2012 werden de bedrijfsvoorheffing en de solidariteitsbijdrage aangepast.

Vanaf november 2012 houden de drie pensioendiensten dezelfde percentages in, namelijk:

- 3,55 % ZIV
- 2 % solidariteitsbijdrage
- 34,699 % bedrijfsvoorheffing

Wanneer we de informatieverstrekking nader bekijken vallen meteen een aantal hiaten op.

Met zijn brieven van 1 september 2012 en 16 november 2012 gaf de RVP informatie over de inhouding ZIV- en de solidariteitsbijdrage.

Daarentegen heeft betrokkene geen uitleg, zelfs niet summier, ontvangen van de CDVU, noch van de DOSZ over de aanpassingen van de inhoudingen op de pensioenen die door deze instellingen betaald worden.

De DOSZ ontvangt de opdracht tot het inhouden van de ZIV-bijdrage van de RVP. De in te houden solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing wordt meegedeeld door ofwel de RVP ofwel de CDVU. De DOSZ is dan ook de mening toegedaan dat het aan die instellingen is om betrokkene in te lichten over deze inhoudingen.

De CDVU deelt ons mee dat de beschikbare technische en menselijke middelen momenteel niet toelaten om op de betaal fiche verdere inlichtingen te vermelden betreffende de gewijzigde sociale en fiscale inhoudingen.

Vanaf januari 2014 worden de pensioenen in de openbare sector betaald door de PDOS. Misschien dat deze overname mogelijkheden tot verbeteringen op dit vlak creëert. Wij zullen in de komende maanden bij de PDOS nagaan welke technische en menselijke middelen kunnen ingezet worden om een oplossing aan dit probleem te bieden.

Dossier 23880

Mevrouw Devylder richt zich in april 2013 tot het College. Zij werd in december 2012 om medische redenen op pensioen gesteld in de openbare sector. Voordien cumuleerde zij haar deeltijdse functie met een overlevingspensioen ten laste van de RVP. Begin 2013 ontving zij in de regeling voor werknemers een netto maandbedrag van 1.140,43 euro, na inhouding van een bedrijfsvoorheffing van 88,48 euro.

Vanaf de maand februari 2013 ontving zij haar rustpensioen in de openbare sector. Het netto maandbedrag bedroeg 902,66 euro. Het verschil met het bruto bedrag (1.307,17 euro) bedroeg zo'n 400 euro waarvan 326,44 euro bedrijfsvoorheffing.

Mevrouw Devylder vond het bedrag van de ingehouden bedrijfsvoorheffing toch wel zeer hoog en probeerde een vermindering te bekomen bij de CDVU. Zij had overigens hier en daar opgevangen dat zij misschien helemaal geen overlevingspensioen meer zou ontvangen.

De CDVU ging niet in op haar vraag en deelde haar mee dat de bedrijfsvoorheffing slechts een voorschot was op de uiteindelijke belastingen en dus zou haar situatie door de fiscus geregulariseerd worden. Voor wat betreft de cumulatie met het overlevingspensioen werd zij doorverwezen naar de RVP.

Omdat haar inspanningen om tot een oplossing te komen tot niets geleid hebben, wendde zij zich tot de Ombudsdienst Pensioenen.

In maart 2013 lichtte de RVP mevrouw Devylder erover in dat haar overlevingspensioen opnieuw berekend werd en dat zij vanaf december 2012 nog recht had op 44,62 euro bruto per maand. Zij ontving ook een schuldvordering van 3.552,87 euro voor de periode van december 2012 tot februari 2013.

Mevrouw Devylder had echter geen uitleg gekregen over de herberekening, noch over de ZIV, noch over de bedrijfsvoorheffing.

De CDVU op zijn beurt had de inhoudingen op haar rustpensioen op basis van te hoge bedragen berekend tijdens de periode van december 2012 tot april 2013. Er werden bijgevolg tijdens deze periode teveel inhoudingen gedaan. Pas vanaf mei 2013 werd de toestand rechtgezet. Ook hier ontbraken gedetailleerde inlichtingen.

Het College vroeg aan beide pensioendiensten om mevrouw Devylder gedetailleerde inlichtingen te bezorgen over de verrichtte betaling vanaf december 2012 en haar de eventueel teveel ingehouden bijdragen terug te storten.

Op 8 mei 2013 zendt de CDVU alle inlichtingen aan betrokkene. Mevrouw Devylder werd er tevens over ingelicht dat de teveel ingehouden bijdragen zouden worden terugbetaald: 130,70 euro aan solidariteitsbijdrage en 1.119,64 euro aan bedrijfsvoorheffing.

De RVP zond meer uitleg op 14 juni 2013.

De mening van de Ombudsman

De sociale bijdragen (ZIV-en solidariteitsbijdrage) en de bedrijfsvoorheffing moeten berekend worden op basis van het totale bedrag van de wettelijke (en eventuele extra-legale) voordelen.

Om deze inhoudingen correct te kunnen berekeningen moet elke betaaldienst kennis hebben van de bedragen die door de andere instellingen betaald worden. De ingehouden percentages moeten dezelfde zijn op elk voordeel dat betaald wordt. Hoe gebeurt dit in de praktijk?

Binnen het netwerk van de sociale zekerheid bestaat er een centraal register, het Pensioenkadaster, waarin alle bedragen van de wettelijke pensioenen en de extra-legale voordelen die aan één gerechtigde worden uitgekeerd, worden opgenomen. De pensioendiensten zenden hun gegevens naar dit Pensioenkadaster en bekomen vanuit het Pensioenkadaster de nodige informatie.

Door middel van elektronische informatiestromen worden de gegevens tussen de instellingen via de KSZ uitgewisseld. Dank zij dit instrument moeten de pensioendiensten ertoe in staat zijn om de inhoudingen op de pensioenen die zij betalen correct te berekenen.

We halen drie typevoorbeelden aan van problemen die de gepensioneerden ervaren uit de besproken dossiers.

1. De termijn nodig opdat de verschillende pensioendiensten dezelfde percentages aan inhoudingen hanteren

In het geval van mevrouw Delcourt zorgde de uitwisseling van gegevens tussen de instellingen ervoor dat dezelfde inhoudingen gebeurden door de verschillende instellingen vanaf november 2012. Dit is amper een maand na de in betalingstelling van het laatste voordeel, namelijk dat van de RVP. Dit is een redelijke termijn.

Bij mevrouw Devylder liep het niet zo vlot. De correcte betaling van haar pensioenen bij de RVP en de CDVU zou vanaf december 2012 moeten gebeurd zijn. In werkelijkheid werden de definitieve aanpassingen (correcte ZIV-bijdrage en bedrijfsvoorheffing) pas gedaan in april 2013 voor wat betreft het overlevingspensioen van de RVP en in mei 2013 voor wat betreft het rustpensioen bij de CDVU. Dit is lang om niet te zeggen te lang.

Dit is het gevolg van de periodiciteit van de updates van de gegevens van het Pensioenkadaster.

De melding van de percentages van de ZIV-bijdrage en de solidariteitsbijdrage verloopt door middel van de kwartaalgegevensstroom via de KSZ volgens volgende procedure:

- De RVP en de PDOS/CDVU ontvangen de gegevens van het Pensioenkadaster: de RVP dagelijks via een mutatiestroom, de PDOS/CDVU via een kwartaalstroom;
- De RVP en de PDOS/CDVU gebruiken deze gegevens voor de bruto berekening van de pensioenen. Zij bepalen op dat ogenblik de percentages van de solidariteitsbijdrage en van de bedrijfsvoorheffing;
- Deze percentages worden aan de KSZ bezorgd. De SMALS⁴⁹ genereert eveneens een gegevensstroom voor de personen die geen pensioen hebben ten laste van de RVP of van de PDOS/CDVU;
- De KSZ verzamelt deze gegevensstromen en zendt deze vervolgens naar elke instelling die een 1ste pijler pensioen uitbetaalt. De instellingen ontvangen uitsluitend de percentages van hun eigen gepensioneerden.

Samengevat geeft dit volgend schema:

Verzending van percentages van de inhoudingen (solidariteitsbijdrage en bedrijfsvoorheffing)		
Pensioen ten laste van	Stroom vertrekkend vanaf	Stroom naar
RVP	RVP	PDOS/CDVU en andere instellingen
PDOS/CDVU (geen RVP)	PDOS/CDVU	Andere instellingen
Andere instellingen (geen RVP, noch PDOS/CDVU)	SMALS	Andere instellingen

Opmerking: De opdracht tot het inhouden van een ZIV-bijdrage (vast percentage) blijft de verantwoordelijkheid van het RIZIV.

Uit deze korte analyse blijkt al dat de verschillende instellingen van de sociale zekerheid niet allemaal op hetzelfde moment en met dezelfde frequentie de gegevens ontvangen. De RVP is het beste geplaatst. Hij ontvangt de gegevens dagelijks. De PDOS/CDVU werkt nog met een update om de drie maanden. De andere pensioeninstellingen (DOSZ, Ethias, NMBS) hangen af van de gegevens verstuurd door de SMALS, ook om de drie maanden. Deze instellingen, alsook de PDOS/CDVU, geven in het algemeen de voorkeur aan de gegevens die hun door de RVP worden toegezonden (via bilaterale verzending, zonder tussenkomst van de KSZ) omdat deze verzending frequenter gebeurt.

De mening van de Ombudsman

In het Jaarverslag 2008, p. 110 drukte het College de hoop uit dat een vooruitgang zou geboekt worden op het vlak van de betalingen, meer bepaald inzake de berekening van de verschillende inhoudingen.

Het stelde toen: "Als men zich in de plaats van de gepensioneerde stelt verwacht hij een correcte en tijdige betaling die simultaan rekening houdt met alle elementen. De verbetering van de uitwisseling van gegevens en het beheer van het pensioenkadaster is hierbij prioritair. Zij maakt een groot deel van de oplossing uit. Het College stelt zich

49 SMALS ondersteunt en begeleidt e-governmentprogramma's voor de sectoren van de sociale zekerheid en van de gezondheidszorg.

de vraag of in de (nabije) toekomst een dagelijkse aanpassing van de gegevens van het pensioenkadaster tot de mogelijkheden zou behoren of nog of een vereenvoudiging in de betaling van de pensioenen kan overwogen worden?”

Ondanks de verbeteringen die sedert 2008 merkbaar zijn, wordt het College ook nu nog geconfronteerd met problemen die betrekking hebben op de inhoudingen van bijdragen op de pensioenen. Blijkbaar zijn er op het vlak van de coördinatie van de betalingen nog ernstige obstakels. Wij hopen dat de verschillende betrokken partijen verder blijven werken aan een nog grotere coördinatie en betere uitwisseling van gegevens.

2. Het verschil in informatieverstrekking tussen de verschillende pensioendiensten

Mevrouw Delcourt heeft echt wel weinig informatie ontvangen. Enkel de RVP gaf haar uitgebreide inlichtingen over de wijzigingen in de inhoudingen. De CDVU beperkte zich tot het verzenden van een nieuwe “betaalfiche” met vermelding van de oude en de nieuwe situatie, zonder verdere detailinlichtingen. Tenslotte, de DOSZ heeft de inhoudingen wel aangepast maar betrokkene hierover helemaal niet ingelicht.

Mevrouw Devylder ontving slechts informatie nadat zij dit expliciet gevraagd had.

Wanneer de informatie ambtshalve verspreid wordt, is de kwaliteit en de detaillering ervan zeer verschillend naargelang de betrokken pensioendienst. Meestal zijn de inlichtingen nogal beperkt.

In een groot aantal gevallen zijn de gepensioneerden, indien ze meer inlichtingen over de wijzigingen in hun pensioenbedrag wensen te kennen, verplicht om deze uitdrukkelijk te vragen.

Dit is weinig praktisch voor de gepensioneerden. Steeds meer gepensioneerden hebben een gemengde loopbaan en genieten pensioenen uit twee of drie pensioenstelsels.

De mening van de Ombudsman

Ook in deze gevallen moet men hun een degelijke informatie garanderen die tenminste gelijkwaardig is aan deze die zij zouden ontvangen indien zij slechts één enkel pensioen genieten. Dit kan enkel door een grotere coördinatie tussen de pensioendiensten.

Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het op elkaar afstemmen van de informatie die aan de gepensioneerden verstrekt wordt op het ogenblik van de wijziging van het pensioenbedrag en de inhoudingen die op de pensioenen moeten verricht worden. Een zelfde document met een zelfde of gelijkaardige structuur maakt het voor de gepensioneerden veel makkelijker om de wijzigingen te begrijpen. De in deze documenten vermelde informatie moet voldoende gedetailleerd zijn en de gepensioneerde toelaten om een globaal inzicht te krijgen in zijn pensioensituatie en in de reden waarom zijn pensioenbedragen of de inhoudingen op zijn pensioenen gewijzigd werden. Het gelijktijdig verzenden van deze documenten of een nog grotere integratie van de informatieverstrekking zijn mogelijke volgende stappen.

3. De terugbetaling van de onverschuldigd ingehouden bijdragen door de pensioendiensten

De gepensioneerde op wiens pensioen(en) een te hoge inhouding voor de ZIV-bijdrage, de solidariteitsbijdrage of bedrijfsvoorheffing werd verricht en die deze sommen wil recupereren wordt geconfronteerd met een verschillende praktijk naargelang de pensioendienst.

De RVP getuigt hier van de grootste proactiviteit. In het algemeen herberekent hij ambtshalve de bijdragen op het ogenblik dat het betalingsdossier wordt geregulariseerd (betaling van achterstallen).

Voor meer complexe situaties, zoals een wijziging van externe pensioenen, wordt de aanpassing inzake ZIV-bijdrage in eerste instantie gedaan voor de toekomstige betalingen. Een rechtzetting voor het verleden wordt nadien, op het einde van het jaar, gedaan. Moet er een terugbetaling gebeuren dan wordt het terug te betalen bedrag het volgende jaar aan de gepensioneerde gestort. De gepensioneerde ontvangt op dat ogenblik een afrekening.

Zoals gesteld, geldt deze automatische terugbetaling voor de ZIV-bijdrage. Evenwel geldt ook voor het merendeel van de gevallen een automatische terugbetaling van de solidariteitsbijdrage ingehouden door de RVP.

De terugbetaling van teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing (ambtshalve of op vraag) is enkel mogelijk in het lopende fiscale jaar. Teveel ingehouden bedrijfsvoorheffing voor reeds afgesloten fiscale jaren wordt verrekend door de fiscus via de belastingaanslag.

Bij de PDOS/CDVU⁵⁰ is de situatie anders.

Wanneer de CDVU teveel bijdragen heeft ingehouden omdat het pensioen dat betaald werd te hoog is en er een terugvordering gebeurt van teveel betaalde pensioenbedragen (met andere woorden wanneer de gepensioneerde een schuld heeft) dan worden de teveel ingehouden bijdragen automatisch verrekend met de terug te betalen pensioenbedragen (de teveel ingehouden bijdragen komen in mindering van de schuld van betrokkene).

Met het huidige informaticaprogramma kan de CDVU wijzigingen die zich voordoen in externe pensioenen enkel gebruiken voor de aanpassing van de toekomstige inhoudingen. Nochtans kan een aanpassing van een extern pensioen met terugwerkende kracht een invloed hebben op de inhoudingen die moesten gebeuren.

Het is volgens de CDVU een haast onmogelijke taak om met de beperkingen van het huidige informaticasysteem voor alle dossiers waarvoor wijzigingen in pensioenbedragen voor het verleden worden ontvangen na te gaan welke inhoudingen verricht dienden te worden.

50 Het valt op te merken dat de betaling van de overheidspensioenen sinds 1 januari 2014 niet meer gebeurt door de CDVU. PDOS betaalt voortaan zijn eigen pensioenen uit. Wij hopen dat de in dit deel besproken ongemakken die de gepensioneerden ondervinden, geleidelijk aan zullen opgelost worden door de informaticadienst van de PDOS.

De RVP is inzake cumulatiegegevens de voornaamste partner van de CDVU. De CDVU gebruikt de gegevens die de RVP maandelijks overseint (en wacht bijgevolg niet op de stroom via de KSZ). Dit laat toe om in het merendeel van de gevallen (bijvoorbeeld bij indexeringen) kort op de bal te spelen en de termijnen waarbinnen de nodige aanpassingen gedaan worden in te korten zodat de eventuele verschillen tot een minimum beperkt worden.

Wordt de CDVU door een gepensioneerde of een andere instelling ingelicht over nieuwe bedragen dan worden de teveel ingehouden bijdragen terugbetaald. Deze terugbetaling gebeurt onmiddellijk, ook inzake ZIV-bijdragen.

Overigens, in tegenstelling tot de RVP wordt de bedrijfsvoorheffing terugbetaald zolang de jaarlijkse fiscale aangiftes niet overgemaakt zijn aan de fiscus.

De CDVU bevestigt ons dat hij alles in het werk stelt om de inhoudingen zo correct mogelijk te berekenen. Bij fouten worden deze onmiddellijk rechtgezet. Evenwel kan in het geval van wijzigingen in externe pensioenen de terugbetaling van teveel ingehouden bijdragen enkel op vraag van de gepensioneerde en voor zover de gegevens beschikbaar zijn.

Van dit laatste getuigt het dossier van mevrouw Devylder die jammer genoeg zelfs de tussenkomst van de Ombudsman moest inroepen om een rechtzetting van haar situatie te bekomen.

Net zoals op het vlak van de informatieverstrekking biedt de overname van de betaling van de pensioenen in de openbare sector door de PDOS wellicht mogelijkheden om de informaticaprogramma's aan te passen zodat de betalingen en meer bepaald de inhoudingen op de pensioenen beter beheerd kunnen worden.

De mening van de Ombudsman

Het College drukt de wens uit dat op het vlak van de terugbetaling van teveel ingehouden bijdragen de pensioendiensten tot een uniforme werkwijze zouden komen. De gepensioneerde die verschillende pensioenen geniet zou dan niet meer geconfronteerd worden met verschillen in de manier waarop teveel ingehouden bijdragen kunnen gerecupereerd worden (op vraag, ambtshalve, onmiddellijk, afrekening op het einde van het jaar, in het lopende fiscale jaar, ...).

Conclusie

Het College nodigt de verschillende pensioendiensten – RVP, PDOS, DOSZ maar ook Ethias en de NMBS (die zich momenteel nog buiten het netwerk inzake sociale zekerheid bevinden) uit om een gemeenschappelijke werkgroep op te richten om de blijvende problemen inzake coördinatie te onderzoeken die zich voordoen wanneer meerdere pensioenen aan één gerechtigde worden betaald, zowel op het vlak van de vaststelling van het percentage van de inhoudingen als op het vlak van de “actieve” informatieverstrekking met als doel te komen tot een verbetering in de nabije toekomst.

U kunt altijd bellen, schrijven, mailen
of faxen in verband met
uw pensioenprobleem.
Bij ons vindt u een luisterend oor.
De Ombudsdienst Pensioenen wil
immers zo klantvriendelijk
mogelijk zijn.

DANIELLE SCHAEKERS
Teamlid

Reeds in 2009 droomde het College van de spoedige realisatie van een volledige, correcte en onmiddellijke bruto-netto berekening.

Vrijwillig werken na de pensionering

Reeds van bij de oprichting van de Ombudsdienst Pensioenen wordt het College van de Ombudsmannen geconfronteerd met klachten die betrekking hebben op de problematiek van de beroepsarbeid na pensionering en de cumulatie van een pensioen met een vervangingsinkomen. Getuige hiervan zijn de teksten die in het eerste Jaarverslag 1999 (maart 2000) hierover werden gepubliceerd. Elk jaar opnieuw ontvangt het College klachten over dit onderwerp. Vaak gaat de klacht over deelaspecten die het College reeds eerder onderzocht, soms zijn er nieuwe elementen die de nodige aandacht verdienen en aanleiding geven tot nieuwe besprekingen in een Jaarverslag. De meeste klachten betreffen de regels inzake toegelaten arbeid, de wijze waarop de inkomsten worden in aanmerking genomen, sancties bij het niet respecteren van de regels, de verjaringstermijnen of nog de Raad voor de uitbetaling van de voordelen die niet bestaat in de openbare sector.

In alle Jaarverslagen komt deze problematiek dan ook aan bod, hetzij als de weergave van een "nieuw" probleem, hetzij onder de vorm van de opvolging van een eerder besproken onderwerp of aanbeveling die al dan niet werd ingewilligd.

Niet alle klachten inzake cumulatie zijn gegrond. Heel wat klachten handelen over de overschrijding van de toegelaten grenzen. Werden deze effectief overschreden en werd het dossier correct behandeld door de pensioendienst(en) dan moeten de teveel ontvangen pensioenbedragen terugbetaald worden. Het College geeft in deze gevallen een omstandige uitleg aan de betrokken gepensioneerden en herstelt het vertrouwen in de pensioendiensten.

Als één zaak duidelijk is geworden in de loop der jaren is het wel het feit dat de cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit of een vervangingsinkomen voor heel wat onduidelijkheid of onzekerheid bij de gepensioneerden zorgt. De verschillen tussen de pensioendiensten springen daarbij in het oog. Het College ijvert sedert jaren voor een duidelijker informatie aan de gepensioneerden en een harmonisering van de regelgeving in de drie grote pensioenstelsels, alsook voor een efficiënte controle op de toegelaten arbeid.

In dit kader en naar aanleiding van een algemene aanbeveling in het Jaarverslag 2007 (met betrekking tot het zo snel mogelijk publiceren van de maatregelen in de verschillende stelsels inzake de cumulatie van een overlevingspensioen met sommige vervangingsinkomsten) heeft het College de aandacht gevestigd van de betrokken overheden op de noodzaak om er zo veel als mogelijk over te waken dat in het kader van transversale maatregelen zoals deze met betrekking tot de toegelaten arbeid (zie de algemene aanbeveling 2004/2 die oproept tot een harmonisering terzake) om een harmonisatie van de teksten te beogen wat betreft de grond en de modaliteiten (ingangsdatum, publicatie, ...).

In de beleidsnota van 21 december 2012⁵¹ van de heer Alexander De Croo, Minister van Pensioenen lezen wij het volgende:

“2012 is het Europees Jaar van het Actief Ouder Worden en de Solidariteit tussen de Generaties. Om op gezonde en gelukkige wijze ouder te worden moeten burgers zoveel mogelijk aangemoedigd en ondersteund worden om doorheen hun hele levensloop actief te zijn, op de eerste plaats op de arbeidsmarkt en dit ook op latere leeftijd. De regering voorzag in haar regeerakkoord een versoepeling van de regels inzake toegelaten beroepsactiviteit van gepensioneerden.

Het moet voor gepensioneerden mogelijk zijn om uit eigen keuze hun pensioen aan te vullen met een inkomen uit arbeid. Voor gepensioneerden die jonger zijn dan 65 en voor diegenen ouder dan 65 maar met een loopbaan van minder dan 42 jaar blijft het huidige regime gehandhaafd. De sanctie op een overschrijding van de beroepsinkomensgrens wordt echter proportioneel. Dit betekent dat het pensioen procentueel verminderd zal worden in functie van de graad van overschrijding van de beroepsinkomensgrens. Er zal bijgevolg geen schorsing van het pensioen meer zijn bij een overschrijding van 15 % van de grens inzake toegelaten arbeid. Deze grens van 15 % zal in eerste instantie opgetrokken worden.

Voor gepensioneerden die 65 of ouder zijn en een loopbaan van 42 jaar hebben, zal de beroepsinkomensgrens afgeschaft worden.

De regelgeving met betrekking tot de definitie van beroepsinkomsten of de toepassing ervan zal geharmoniseerd worden voor de drie wettelijke pensioenstelsels. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan een advies van de Ombudsdienst Pensioenen in zijn “Jaarverslag 2011”.

⁵¹ Beleidsnota van 21 december 2012 van de heer Alexander De Croo, Minister van Pensioenen, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 4de zitting van de 53ste zittingsperiode, 2012-2013, DOC 53 – 2586/019

De inkomensgrenzen zullen voortaan geïndexeerd worden. Elk jaar zullen ze op 1 januari aangepast worden aan de evolutie van het indexcijfer voor conventionele lonen als bediende en dit voor de inkomsten van het nieuwe jaar. Voor het overige zullen de verschillende bestaande inkomensgrenzen vereenvoudigd worden.

Het zal onmogelijk blijven om bijkomende pensioenrechten op te bouwen wanneer men al een pensioen krijgt.”

In 2013 werd de cumulatiewetgeving in de regeling voor werknemers⁵², zelfstandigen⁵³ en in de openbare sector⁵⁴ aangepast. Deze nieuwe regeling is van toepassing sedert 1 januari 2013.

Wij geven hieronder een overzicht van de besprekingen over de toegelaten arbeid in de verschillende jaarverslagen en maken de link naar de nieuwe cumulatiewetgeving. Wij stellen vast dat er in deze nieuwe regelgeving rekening werd gehouden met onze vaststellingen en aanbevelingen die wij in de voorbije jaren naar aanleiding van concrete klachten van gepensioneerden hebben gedaan.

1. Beroepsinkomen

In het Jaarverslag 2009, p. 54 formuleerden wij een algemene aanbeveling naar aanleiding van het onderzoek van een aantal dossiers met betrekking tot de in aanmerking genomen inkomsten door de pensioendiensten. Wij stelden vast dat noch in de regeling voor werknemers (artikel 64 § 2 A, 1° van het koninklijk besluit van 21 december 1967), noch in de regeling voor zelfstandigen (artikel 107 § 2 A, 1° van het koninklijk besluit van 22 december 1967), noch in deze van de openbare sector (artikel 4,1° van de wet van 5 april 1994) het begrip “beroepsinkomen” duidelijk gedefinieerd is. Het concept “beroepsinkomen” van een werknemer dekte een verschillende lading naar gelang het gaat om een interpretatie verwijzend naar het sociale zekerheidsrecht, de berekening van het pensioen in de pensioenwetgeving der werknemers of het fiscaal recht en is derhalve niet éénduidig.

Wij stelden verder vast dat het niet duidelijk is wat dient verstaan te worden onder de woorden “per kalenderjaar”.

Vandaar onze aanbeveling om alles in het werk te stellen om duidelijk te definiëren wat inzake toegelaten arbeid verstaan moet worden onder “beroepsinkomen” en “per kalenderjaar” (= jaar waarop een inkomen betrekking heeft of jaar waarin een inkomen wordt uitbetaald) en er de nodige besluiten uit te trekken. Zo rijst bijvoorbeeld de vraag of het dubbel vakantiegeld bij de controle van de toegelaten grenzen al dan niet in aanmerking moet genomen worden.

Meteen zijn wij aanbeland bij het belangrijkste voorwerp van de klachten die handelen over de inkomsten die in aanmerking genomen worden, namelijk het

52 Koninklijk besluit van 28 mei 2013 tot wijziging van diverse reglementaire bepalingen betreffende de cumulatie van een pensioen in de werknemersregeling met beroepsinkomsten of met sociale vergoedingen (B.S. 20 juni 2013)

53 Koninklijk besluit van 6 juni 2013 tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen (B.S. 18 juni 2013)

54 Programmawet van 28 juni 2013 (B.S. 1 juli 2013)

dubbel vakantiegeld. De PDOS voegde het dubbel vakantiegeld bij de inkomsten van het jaar voorafgaand aan de betaling ervan. Vanaf 2001 handelt de RVP ook op deze wijze (voorheen werd het dubbel vakantiegeld aangerekend in het jaar waarin het betaald werd). Hij licht betrokkenen hierover niet in.

Op dat ogenblik en mede door het feit dat in het geval van de betrokkenen die ons contacteerden de nieuwe interpretatie van de RVP geen nadelige gevolgen had, beperkten wij ons tot het aandringen bij de RVP om alle betrokken gepensioneerden duidelijke informatie te verstrekken. Op de vraag om de nieuwe werkwijze met 1 jaar uit te stellen (inkomsten 2002) ging de RVP niet in (JV 2002, p. 97).

In 2002 hebben wij deze problematiek verder onderzocht. Wij kwamen tot de conclusie dat het meer aangewezen zou zijn om het vakantiegeld in aanmerking te nemen in het jaar waarin het betaald wordt in de plaats van het jaar waarop het betrekking heeft. Wij formuleerden nog geen aanbeveling omdat wij deze problematiek nog verder en diepgaander wensten te onderzoeken (JV 2002, p. 118).

Het in aanmerking nemen van het vakantiegeld in het jaar waarop het betrekking heeft, heeft ook gevolgen op de agenda van de controle van de inkomsten. Immers, deze controle kan niet meer opgestart worden vóór juni van het jaar volgend op het jaar waarin de activiteit werd uitgeoefend omdat rekening dient gehouden te worden met het bedrag van het vakantiegeld dat pas in mei van dat jaar betaald wordt (JV 2003, p. 55).

Ingevolge onze aanbeveling van 2009 (JV 2009, p. 54) werd beslist om het vakantiegeld in aanmerking te nemen in het jaar waarin het betaald werd. Dit schept voor de gepensioneerde meer duidelijkheid en laat aan de pensioendiensten toe om hun controle van de inkomsten sneller aan te vatten. Bovendien nam de RVP vanaf 1 januari 2011 het dubbel vakantiegeld niet langer in aanmerking als beroepsinkomen (Antwoord van de toenmalige Minister van Pensioenen op een schriftelijke vraag in de Kamer in 2010). De PDOS wacht daarentegen een wetswijziging af en blijft het dubbel vakantiegeld in aanmerking nemen (JV 2011, p. 95).

Naast het vakantiegeld waren er ook nog andere specifieke inkomsten die voor problemen zorgden. In 2002 werden wij geconfronteerd met een verzoekster die naast haar uitkering wegens loopbaanonderbreking ook nog een aanmoedigingspremie ontving van haar werkgever (Vlaamse gemeenschap). Omdat de RVP deze premie niet als een vervangingsinkomen beschouwde en de PDOS wel ontstond voor de betrokken gepensioneerde een moeilijke situatie. In onze rol als bemiddelaar tussen de pensioendiensten en de gepensioneerde streefden wij een eenzelfde standpunt van beide pensioendiensten na. Uiteindelijk besliste de toenmalige Minister van Sociale zaken en Pensioenen dat deze aanmoedigingspremie als een uitkering wegens loopbaanonderbreking of vermindering van de arbeidsprestaties diende beschouwd te worden en bijgevolg niet cumuleerbaar was met een pensioen (JV 2002, p. 113).

En wat met de opzegvergoeding. In ons JV 2005, p. 96 kwam de klacht aan bod waarbij een pensioen geschorst moest worden omdat de inkomsten de (pro rata) grens overschreden. De PDOS beschouwde de opzegvergoeding als een inkomen

uit een beroepsactiviteit die betaald wordt op de laatste dag van de tewerkstelling. Als beroepsactiviteit moet immers verstaan worden elke activiteit die inkomsten kan opleveren zoals bedoeld door artikel 23, § 1, 1°, 2° en 4° van het wetboek van de inkomstenbelastingen (WIB 92), waarbij onder 4° alle bezoldigingen bedoeld worden.

In de regeling voor werknemers werd ervan uitgegaan dat de reglementering een effectieve uitoefening van een beroepsactiviteit veronderstelt (Paragraaf 2 van artikel 64 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 bepaalt dat de pensioengerechtigde die, (...) een beroepsbezigheid uitoefent die onder toepassing valt van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten, of van een soortgelijk wettelijk of reglementair statuut, voor zover het bruto beroepsinkomen per kalenderjaar een vastgesteld bedrag niet overschrijdt). Het feit dat bij een verbrekingsvergoeding er geen beroepsactiviteit (meer) wordt uitgeoefend, bracht de RVP tot de administratieve praktijk dat er bij de beoordeling van de inkomsten uit een beroepsactiviteit geen rekening moest gehouden worden met een dergelijke vergoeding.

Vanuit dezelfde optiek werd ook het vervroegd uitbetaald enkel vakantiegeld bij uitdiensttreding voor de niet opgenomen vakantiedagen door de PDOS als een beroepsinkomen beschouwd dat betaald wordt in de laatste maand van de tewerkstelling (JV 2011, p. 111).

Terwijl de regeling voor werknemers de nadruk legde op de (werkelijke) uitoefening van een beroepsactiviteit vertrok de wetgeving in de openbare sector vanuit de beroepsinkomsten die (al dan niet rechtstreeks) voortkomen uit de beroepsactiviteit (JV 2011, p.95).

Net als bij het vakantiegeld gold ook hier onze aanbeveling uit 2009 voor een duidelijke definitie van wat als beroepsinkomsten moet worden aanzien.

De nieuwe regeling van toepassing vanaf 1 januari 2013 zorgt voor een harmonisering van de regelgeving en/of toepassing van de regelgeving in de drie stelsels. Zo wordt in de wetgeving van de openbare sector het dubbel vakantiegeld expliciet uitgesloten als beroepsinkomen (artikel 76), evenals achterstellen zoals bedoeld door artikel 171, 5°, b), d) en e) in het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

De ontslagvergoedingen in het algemeen worden eveneens in aanmerking genomen en geacht gelijkmatig gespreid te zijn over de duur van de opzeggingstermijn. Bovendien wordt expliciet vermeld dat de afscheidsvergoeding toegekend aan de leden van de parlementen als beroepsinkomen wordt aanzien.

Een bijzonderheid hierbij is dat deze vergoedingen in de regeling voor werknemers pas vanaf 1 januari 2015 zullen in aanmerking genomen worden. Tot dan blijft de RVP de administratieve praktijk om deze niet als inkomsten te beschouwen verder zetten.

2. Jaargrenzen of geproratiseerde grenzen

Voor zover betrokkene een geheel jaar pensioengerechtigd is, moesten zijn inkomsten onder de door de wetgeving bepaalde jaargrens blijven. Werd betrokkene in de loop van een jaar gepensioneerd dan werden enkel de inkomsten vanaf de datum van pensionering vergeleken met een geproratiseerde jaargrens (dit is de jaargrens vermenigvuldigd met het aantal maanden dat het pensioen bestreikt, gedeeld door 12).

Vanaf 2002 werden de jaargrenzen verhoogd voor de personen die de leeftijd van 65 jaar bereiken. Hier schijnt duidelijk de politieke wil te bestaan om de verhoogde grensbedragen slechts toe te staan voor mensen die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben.

Voor het jaar waarin betrokkene de leeftijd van 65 jaar bereikt werden geproratiseerde grenzen toegepast. In ons Jaarverslag 2004 (p. 99) merkten wij op dat de versoepeling van de jaargrenzen vanaf de leeftijd van 65 jaar voor sommigen gepensioneerden betekende dat zij in het jaar van hun 65ste pensioenbedragen moesten terugbetalen omdat zij een geproratiseerde grens overschreden hadden terwijl hun totale jaarinkomsten lager liggen dan de op hen voorheen toepasselijke jaargrens en zij in de voorgaande jaren hun pensioen perfect konden cumuleren met hun inkomsten. Ook voor militairen die wegens leeftijdsgrens voor de leeftijd van 65 jaar werden gepensioneerd betekende dit een aanzienlijke achteruitgang. Immers, op hen was de hogere jaargrens voor personen die de leeftijd van 65 jaar bereikten van bij de aanvang van hun pensioen toepasselijk. Door de toepassing echter van de verplichte opsplitsing van het kalenderjaar waarin de betrokkene 65 jaar wordt, kwam men in deze dossiers tot een averechts effect. In feite was de versoepeling van de regeling betreffende de cumulatie van een beroepsactiviteit met een pensioen vanaf de leeftijd van 65 jaar die de wetgever op het oog had, hier een verstrenging van de jaarnorm.

In de openbare sector werd een grensbedrag vastgesteld tot en met de maand van de 65ste verjaardag en na de maand van de 65ste verjaardag. De beroepsinkomsten uit elke periode afzonderlijk werden vergeleken met de respectievelijke pro rata grenzen. In de regeling voor werknemers en zelfstandigen werden de bekomen geproratiseerde grenzen samengeteld en de inkomsten uit het ganse kalenderjaar werden met deze jaargrens vergeleken.

Wij hebben dan ook aanbevolen in ons Jaarverslag 2004 om een einde te maken aan het ongewenste effect van de wetgeving en aan de discriminatie tussen gepensioneerden uit de openbare sector en deze uit de regeling voor werknemers of zelfstandigen door de cumulatiewetgeving in de openbare sector (wet van 5 april 1994) met terugwerkende kracht aan te passen en door de regeling inzake toegelaten arbeid in de drie stelsel te harmoniseren.

In 2006 beloofde de toenmalige Minister van Pensioenen in een antwoord op een schriftelijke vraag in de Kamer dat "de meer gunstige grens voor de personen die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben toepasselijk zal zijn vanaf 1 januari van het jaar waarin zij deze leeftijd bereiken en niet langer, zoals momenteel, vanaf

de eerste dag van de maand die volgt op de 65e verjaardag van de betrokkene. De nodige wetswijzigingen worden voorbereid. Deze aanpassingen zullen nochtans enkel mogelijk zijn voor de toekomst.”

Men moet erkennen dat de toepassing van twee verschillende grenzen voor een zelfde jaar en voor een zelfde beroepsactiviteit vrij verwarrend is voor de gepensioneerde. Dit is ook wat zich tijdelijk⁵⁵ voordeed tijdens de overgangperiode waarbij de pensioenleeftijd voor vrouwen in het stelsel der werknemers en zelfstandigen geleidelijk werd opgetrokken naar 65 jaar terwijl deze in de openbare sector zowel voor mannen als voor vrouwen 65 jaar is. Hierdoor werd een verschillende cumulatiegrens toegepast in beide stelsels indien de vrouw de pensioenleeftijd in de regeling voor werknemers en zelfstandigen bereikte (63 of 64 jaar) terwijl deze nog niet bereikt werd in de openbare sector (JV 2005, p. 94 en JV 2006, p. 134). De verzaking aan het rustpensioen in de regeling voor werknemers of zelfstandigen vormde hier een praktijkoplossing die nergens in de wet voorzien is.

Wij begrijpen dat elk stelsel zijn eigen logica heeft en dat hieruit verschillende regels kunnen voortvloeien. Wij herhaalden evenwel onze aanbeveling uit 2004 om in een bepaald jaar in elk stelsel dezelfde cumulatiegrens toe te passen.

In 2009, p. 80 hebben wij deze aanbeveling opnieuw herhaald omdat ondanks de aankondiging van maatregelen de wetgeving niet werd aangepast en de verschillende behandeling verder bleef bestaan. Wij kwamen hierop nogmaals terug in ons Jaarverslag 2011, p. 110.

Nog in 2004 stelden wij het volgende vast. In de regeling voor zelfstandigen, en enkel in deze regeling is er met ingang van 1 januari 2002 een nieuwe regel ingevoegd die afwijkt van het basisprincipe van de grenzen per kalenderjaar. Artikel 107, § 3 C, 2de lid van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen bepaalt het volgende: “Wanneer de beroepsbezigheid in de loop van een kalenderjaar aanvangt of wordt stopgezet, of in de loop van een kalenderjaar aanvangt en wordt stopgezet, worden de beoogde bedragen vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer 12 is en de teller gelijk is aan het aantal maanden van beroepsbezigheid die door het recht op het pensioen zijn gedekt.”

Hierdoor was er een onderscheid ontstaan tussen de regeling voor zelfstandigen enerzijds en deze voor werknemers en in de openbare sector anderzijds. Deze bepaling beoogde dus een specifieke situatie, met name deze van een beroepsactiviteit die niet wordt uitgeoefend gedurende het gehele kalenderjaar. Als gevolg daarvan moest men het ontvangen beroepsinkomen vergelijken met de toegelaten inkomensgrens berekend in verhouding tot het aantal maanden waarin de activiteit werd uitgeoefend. In het Jaarverslag 2004, p. 112 werd aangetoond dat dit zowel in het voordeel als in het nadeel van betrokkene kan spelen. Bovendien zou in het geval van een gemengde loopbaan het pensioen voor een zelfde activiteit in de ene regeling wel betaalbaar zijn en niet in de andere. Hier wordt de rechtszekerheid aangetast.

55 De overgangperiode waarbij de pensioenleeftijd voor vrouwen in de werknemersregeling (en in deze voor zelfstandigen) werd opgetrokken, liep af op 1 januari 2009. Vanaf die datum is de pensioenleeftijd voor alle gepensioneerden, man of vrouw, werknemer, zelfstandige of ambtenaar vastgesteld op 65 jaar.

Wij hebben dan ook aanbevolen om in alle pensioenregelingen dezelfde inkomensgrenzen voor de toegelaten beroepsactiviteit in te voeren, weze het nu per jaar of per gedeelte van een jaar zodat alle gepensioneerden gelijk behandeld worden.

De toenmalige Minister van Pensioenen antwoordde in 2005 op een schriftelijke vraag in de Kamer dat er enkel wanneer de activiteit niet gedurende het hele jaar wordt uitgeoefend inderdaad een verschil merkbaar is tussen de drie pensioenregelingen. De pensioenadministraties werden belast met een onderzoek van deze problematiek.

In antwoord op een schriftelijke vraag in de senaat antwoordde de toenmalige Minister van Pensioenen in 2007 dat de huidige regeling ingevoerd werd om aan de misbruiken die gepaard gingen met een regeling, die mede gebaseerd was op maandbedragen, een einde te stellen. Het lijkt mij dan ook niet wenselijk om een dergelijke regeling, en de daarmee gepaard gaande misbruiken, opnieuw in te voeren.

In ons Jaarverslag 2011, p.112 kwamen wij op deze problematiek terug.

Vanaf 2013, en dit is geen wijziging ten opzichte van de vroeger bestaande regeling, wordt een pro rata grens toegepast in het jaar waarin het pensioen ingaat (zie ook ingangsdatum van het pensioen). De inkomsten vanaf de datum van pensionering worden vergeleken met een grens die berekend wordt door de jaargrens te vermenigvuldigen met een breuk waarvan de teller gelijk is aan het aantal maanden tussen de datum van pensionering en het einde van het kalenderjaar en de noemer gelijk is aan 12.

De pensioenregeling voorziet verder in een jaargrens van toepassing tot het einde van het jaar voorafgaand aan de 65ste verjaardag en een hogere grens vanaf het jaar volgend op de 65ste verjaardag. Daarnaast geldt voor wie onderworpen is aan een hogere jaargrens omdat hij een overlevingspensioen geniet en in de loop van het jaar waarin hij de leeftijd van 65 jaar nog niet bereikt heeft een rustpensioen bekomt (waardoor in principe een lagere jaargrens zou moeten toegepast worden) toch het hogere grensbedrag tot het einde van het jaar waarin de cumulatie van pensioenen ontstaan is.

Voor het jaar van de 65ste verjaardag wordt ook een pro rata grens toegepast. Indien betrokkene geen 42 jaar loopbaan⁵⁶ kan bewijzen wordt voor de periode tot het einde van de maand van de 65ste verjaardag de lagere grens vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller gelijk is aan het aantal maanden begrepen tussen 1 januari en het einde van de maand van de 65ste verjaardag en de noemer gelijk is aan 12 en voor de periode daarna wordt de hogere jaargrens vermenigvuldigd met een breuk waarvan de teller het aantal maanden telt van de maand volgend op de 65ste verjaardag en het einde van het jaar en de noemer gelijk is aan 12.

De inkomsten uit de desbetreffende periodes worden, voor wat de openbare sector betreft, vergeleken met de bekomen pro rata grenzen. In de andere stelsels worden

56 De wetgever spreekt van 42 jaar zoals berekend in de werknemersregeling. Dit betekent voor alle duidelijkheid dat ook in de openbare sector om de 42 jaar vast te stellen, er geen rekening gehouden wordt met een verhogingscoëfficiënt, noch met een diplomabonificatie.

de inkomsten van het ganse jaar vergeleken met de som van de pro rata grenzen, zoals dit ook eerder het geval was.

Er wordt in de openbare sector echter een nieuwe regel toegevoegd. Indien het voor betrokkene voordeliger is wordt het totale jaarinkomen vergeleken met de som van de pro rata grenzen (programmawet, artikel 88). De eventuele sanctie wordt toegepast voor het ganse kalenderjaar. De openbare sector opteert hier duidelijk om in alle gevallen de meest voordelige situatie toe te passen.

De cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit wordt onbeperkt toegelaten indien betrokkene de leeftijd van 65 jaar bereikt heeft en hij tenminste een loopbaan heeft bewezen van 42 jaar. In het jaar van de 65ste verjaardag wordt er in dat geval geen rekening gehouden met de inkomsten vanaf de maand volgend op de 65ste verjaardag.

De RVP en het RSVZ vergelijken de inkomsten tot en met de maand van de 65ste verjaardag in dat geval met een pro rata (aantal maanden tot en met de maand van de 65ste verjaardag / 12) van de grens zoals vastgesteld voor het jaar waarin betrokkene 65 jaar wordt en geen 42 jaar loopbaan bewijst. De PDOS houdt evenmin rekening met de inkomsten vanaf de maand volgend op de 65ste verjaardag maar wijkt verder niet af van de algemene regel voor personen die geen 42 jaar loopbaan hebben bewezen. Indien het voor betrokkene voordeliger is wordt ook in dit geval een jaargrens vastgesteld die gelijk is aan de som van de pro rata grenzen voor en na 65 jaar. Voor de periode vanaf de maand volgend op de 65ste verjaardag neemt men een pro rata van de grens die toepasselijk zou zijn indien betrokkene nog geen loopbaan van 42 jaar zou bewezen hebben.

In de regeling voor zelfstandigen wordt de bijzonderheid zoals voorzien in artikel 107, § 3 C, 2de lid afgeschaft (KB van 6 juni 2013, artikel 1, 3°). Hierdoor wordt de ongelijke behandeling tussen de gepensioneerde zelfstandige en de andere gepensioneerden in het jaar waarin de beroepsactiviteit niet gedurende een volledig jaar wordt uitgeoefend weggewerkt. Voortaan worden de inkomsten in alle stelsels vergeleken met de jaargrens en het pensioen wordt voor het ganse jaar geschorst bij overschrijding van de jaargrens. Onze aanbeveling(en) is/zijn in wetteksten omgezet.

3. Ingangsdatum van het pensioen

In 2009 onderzoeken wij een klacht van een persoon die een overlevingspensioen in de openbare sector had aangevraagd na het overlijden van zijn echtgenote maar dit pensioen nooit ontvangen heeft omdat hij besloot verder te werken zonder beperking van zijn inkomsten. Wanneer hij besliste om te stoppen met werken vroeg hij om de betaling van het overlevingspensioen. De PDOS weigerde de betaling van het pensioen tot het einde van het jaar waarin hij zijn activiteit had stopgezet omdat voor de PDOS het pensioen, ondanks het feit dat het nooit betaald werd, toch was ingegaan op de door de betrokkene oorspronkelijk gevraagde ingangsdatum.

In het pensioenstelsel van de openbare sector gaat het rust- of overlevingspensioen in wanneer het wordt toegekend, ook al wordt deze toekenning niet gevolgd door

een betaling. In de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen daarentegen gaat het daadwerkelijk en voor de eerste maal in wanneer het voordeel de eerste keer wordt betaald. De wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen is gemeenschappelijk voor de drie grote pensioendiensten. Nochtans verschilt de lezing van deze wet door de PDOS van deze door de RVP of het RSVZ. Dit zet het principe van de rechtszekerheid op de helling en houdt een mogelijke bron van discriminatie in. Wij hebben dan ook in ons Jaarverslag 2009, p.85 aanbevolen om deze dubbelzinnigheid op te heffen. Wij nodigden de bevoegde overheden uit om de noodzakelijke wettelijke initiatieven te nemen om de wet terzake te verduidelijken en zodoende een einde te maken aan het verschil in behandeling tussen de gepensioneerden in de openbare sector en deze in de privé sector (werknemersregeling waarin door artikel 3bis, KB nr. 50 van 24 oktober 1967 specifiek voorzien wordt dat het pensioen ingaat op het ogenblik van de eerste betaling. In de regeling voor zelfstandigen wordt dezelfde toepassing gemaakt.)

In de programmawet van 28 juni 2013 voorziet artikel 87, 2de lid dat inzake cumulatie het pensioen geacht wordt in te gaan wanneer het de eerste maal wordt betaald. In geval van vervallen achterstallen wordt enkel de vervaldatum in acht genomen. Hiermee wordt, althans voor wat betreft de cumulatieregeling, gevolg gegeven aan onze aanbeveling.

4. De vaststelling van de grensbedragen

Tot 2012 voorzag de wetgeving in de verschillende stelsels dat de grensbedragen jaarlijks konden aangepast worden door middel van een koninklijk besluit. Wij ontvingen regelmatig klachten over het bedrag van deze toegelaten grenzen.

Reeds in ons Jaarverslag 2000 (p. 137) vertelden wij het verhaal van een gepensioneerde die geen werk vond omdat de jaargrenzen voor de toegelaten arbeid te beperkt waren. Later ontvingen wij klachten over het feit dat de jaargrenzen niet meer werden aangepast vanaf 2004. Dit betekent dat personen die hun pensioen willen cumuleren met een beroepsactiviteit elk jaar minder kunnen werken om de toegelaten grenzen te respecteren. Dit is niet meteen een stimulans om mensen langer te laten werken.

Overigens werden de aanpassingen van de jaargrenzen soms wel zeer laattijdig bekendgemaakt (JV 2004, P. 81). Zo werden de jaargrenzen van toepassing vanaf 2002 (dit jaar werd een onderscheiden bedrag ingevoerd voor personen die de pensioenleeftijd bereikten of niet) in de regeling voor werknemers en zelfstandigen gepubliceerd op 27 november 2002 (KB van 14 november 2002) en voor de openbare sector op 24 januari 2003 (KB van 22 december 2002). Ook de aanpassingen van de grensbedragen in 2004 werden laattijdig gepubliceerd (respectievelijk KB van 17 maart 2004, BS 23 maart 2004 en KB 31 juli 2004, BS 10 september 2004).

De vaststelling van de jaargrenzen inzake toegelaten arbeid is van groot belang voor de gepensioneerden die nog een beroepsactiviteit uitoefenen. Door een overschrijding van de jaargrens lopen zij immers het risico om hun voornaamste bron van inkomsten, met name hun pensioen, te verliezen. Daarom verminderen een

De burger zo vlug en efficiënt mogelijk helpen met hun pensioenproblemen is ons doel. Dit jaar zullen we met even veel inzet en enthousiasme trachten de reeds gepensioneerden en toekomstig gepensioneerden te helpen indien zij klachten hebben over hun pensioen.

Hopelijk kan ook dit jaar de Ombudsdienst Pensioenen al zijn projecten realiseren.

ODETTE PEETERS
Teamlid

aantal gepensioneerden hun beroepsactiviteit bij een indexering van hun loon, een verhoging van hun vakantiegeld, een promotie, enz. terwijl achteraf blijkt dat dit niet nodig was omdat de inkomensgrenzen met terugwerkende kracht verhoogd werden.

Wij drongen er dan ook reeds in ons Jaarverslag 2004, p. 83 op aan om in de toekomst alles in het werk te stellen om, rekening houdend met de verplichte procedure in de Nationale Arbeidsraad (NAR), de jaargrenzen vast te stellen in het jaar voorafgaand aan het jaar waarvoor deze grenzen gelden. Wij opperden dat een (jaarlijkse) automatische indexering van alle grensbedragen een gedeeltelijke oplossing zou kunnen bieden. Voor ingrijpende wijzigingen in de reglementering zoals die van 2002 lagen de zaken volgens ons natuurlijk anders.

Op 1 januari 2013 werden de grensbedragen verhoogd. Door de grondige wijziging van de cumulatiewetgeving vanaf dezelfde datum werden de nieuwe bedragen pas rond het midden van het jaar gepubliceerd. Vanaf 2014 wordt voorzien in een jaarlijkse automatische aanpassing van de bedragen van de toegelaten grenzen op 1 januari van elk jaar in functie van het indexcijfer van de conventionele lonen voor bedienden van het derde trimester volgens een vaste formule. De nieuwe bedragen worden bekendgemaakt in het Belgisch staatsblad en zijn van toepassing vanaf 1 januari van het jaar volgend op hun aanpassing.

5. Meldingsplicht van de gepensioneerde

De gepensioneerde was ertoe verplicht de uitoefening van een beroepsactiviteit voorafgaandelijk mee te delen aan de pensioendiensten. Indien hij dit niet deed, kon er een sanctie volgen. Anderzijds moest hij de inkomsten uit zijn activiteit beperken tot de toegelaten grenzen.

Uit besprekingen met de RVP in 1999 bleek dat in de praktijk, alleszins wat deze instelling betreft, de controle op het respecteren van de inkomensgrenzen enkel

gebeurde voor die gepensioneerden die hun beroepsactiviteit hebben aangegeven. Ondanks het bestaan van de Kruispuntbank voor de sociale zekerheid kon de RVP niet systematisch nagaan of gepensioneerden al dan niet een beroepsactiviteit uitoefenen en of zij in voorkomend geval hun beroepsinkomsten beperken tot de toegelaten grenzen.

De sancties die opgelegd werden bij het niet afleggen van een voorafgaande verklaring van tewerkstelling (een verklaring binnen de maand nadat de beroepsactiviteit wordt aangevat wordt als voorafgaand aan deze activiteit beschouwd) bestond in de schorsing van het pensioen gedurende 1 maand (3 maanden in geval van herhaling). Wij meenden dat deze sanctie toch wel erg streng was, zeker in het geval de betrokkene de toegelaten grenzen respecteert. Wij hebben in ons Jaarverslag 2002 (p. 112) aanbevolen om na te gaan of de sanctie moest behouden worden indien betrokkene de jaargrens respecteert en of de sanctie niet beperkt moest worden tot 1/12 van de inkomsten uit de beroepsactiviteit.

Vanaf 1 januari 2006 moet de gepensioneerde die de leeftijd van 65 jaar bereikt heeft en die nog een beroepsactiviteit uitoefent de RVP (KB 11 juli 2006 – BS 7 augustus 2006), het RSVZ (Artikel 107ter KB 22 december 1967, ingevoegd door het KB van 2 juli 2008 en zoals van toepassing tot 31 december 2012) en de PDOS (KB 13 december 2006 – BS 22 december 2006) niet meer inlichten over deze beroepsactiviteit.

Wanneer betrokkene niet antwoordt op vragen om informatie in het kader van de toegelaten arbeid verwittigt de PDOS betrokkene ervan dat hij het pensioen zal schorsen. Globaal gesproken verdedigde de PDOS zijn praktijk die hem de “beste garantie lijkt te bieden op een correct beheer van de pensioenen als een goed huisvader”. Wij wezen erop dat deze praktijk juridisch niet verdedigbaar is. In ons JV 2011, p. 107 somden wij een aantal nadelen op. Niet alleen legt de schorsing van het pensioen de bewijslast bij de gepensioneerde maar tevens laat een vermoedelijke overschrijding van de jaargrens de PDOS veronderstellen dat ook in het volgende jaar de jaargrens overschreden zal worden. Een dergelijke werkwijze vonden wij niet redelijk.

Toch een positieve noot: de PDOS beseft dat de schorsing van een pensioen een zware sanctie is en ging hiermee niet lichtzinnig om. Er werden herinneringen verstuurd aan betrokkene. Ook stelde de PDOS nieuwe pistes voorop door het rechtstreeks bekomen van informatie van bv. de RSZ aangiftes of via de FOD Financiën (de fiscus wou echter het aanslagbiljet enkel in welbepaalde gevallen bezorgen).

Vanaf 2013 is de persoon die zijn pensioen cumuleert met een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen niet meer verplicht tot de verklaring van de uitoefening van deze activiteit of het genot van dit vervangingsinkomen tenzij het de eerste betaling van het pensioen betreft, het een beroepsactiviteit betreft die niet kan beschouwd worden als een activiteit als werknemer of zelfstandige (het betreft hier iedere andere activiteit, mandaat, ambt of post) of een activiteit uitoefent in het buitenland of er vervangingsinkomsten geniet.

Voor personen die een pensioen genieten ten laste van de instellingen, andere

dan de PDOS, die pensioenen in de openbare sector toekennen blijft evenwel de verplichting tot aangifte van een beroepsactiviteit, ook als werknemer of zelfstandige, onverminderd bestaan tot 31 december 2014.

De verklaring afgelegd bij de RVP is geldig als verklaring voor het RSVZ en de PDOS, of omgekeerd. Specifiek voor de openbare sector geldt de verklaring afgelegd bij de PDOS als verklaring voor de andere instellingen in de openbare sector (programmawet 28 juni 2013).

Er is geen sanctie meer voorzien in het geval de verklaring van de beroepsactiviteit of het genot van een vervangingsinkomen niet of niet tijdig (= voorafgaand of binnen de dertig dagen) wordt afgelegd.

Daarentegen voert de PDOS een bijzondere sanctie in voor de personen die niet antwoorden binnen de 45 dagen op een vraag om informatie van de pensioendienst naar aanleiding van het onderzoek van de cumulatie. Het pensioen wordt geschorst tot zolang betrokkene geen gevolg geeft aan het verzoek om informatie. Op deze wijze wordt een juridische basis verleent aan de door PDOS toegepaste administratieve praktijk. Bovendien schorst ook de verjaringstermijn op met betrekking tot de kalenderjaren waarin de inkomsten zich situeren die het voorwerp uitmaken van het onderzoek.

6. Cumulatie met een vervangingsinkomen

Ook de cumulatie van een (overlevings-)pensioen met een vervangingsinkomen geeft aanleiding tot heel wat klachten. Elk jaar opnieuw ontvangen wij hierover klachten die vaak een ander aspect belichten. Er leven veel misverstanden over de overlevingspensioenen. Het grootste misverstand lijkt te zijn dat de burger gelooft dat het overlevingspensioen gelijk staat met een rustpensioen. Dat het om een afgeleid recht gaat waaraan specifieke voorwaarden verbonden zijn, dringt niet echt door.

In ieder geval kan iedere weduwnaar of weduwe afzien van de betaling van het overlevingspensioen om een beroepsbezigheid zonder inkomensbeperking uit te oefenen. Wie daarvoor kiest, valt bij werkloosheid of ziekte terug op de daaraan verbonden uitkeringen. Hij of zij kan dan nog kiezen voor het overlevingspensioen als dat voordeliger is. Wie kiest voor het overlevingspensioen in combinatie met een beroepsactiviteit komt bij werkloosheid en ziekte in feite in dezelfde situatie terecht. Wie al werkloosheidsuitkeringen of ziektevergoedingen geniet, moet vanaf het overlijden al een keuze maken.

In de drie gevallen is het financieel een zware dobber. In ons jaarverslag 1999 merkten wij al op dat de betrokken sociale zekerheidsregelingen een aantal cumulatierregels hebben, onder meer om de cumulatie met een pensioen tegen te gaan. Omgekeerd bestaat er in de pensioenregeling voor werknemers en zelfstandigen een absoluut cumulatieverbod tussen pensioenen en andere sociale zekerheidsuitkeringen. Wie één dag van de maand een andere sociale zekerheidsuitkering geniet, verliest het recht op pensioen voor die maand. Deze regeling kan leiden tot een drastisch

inkomensverlies. Men kan wel het ander sociaal voordeel verzaken. Verder merkten wij op dat de cumulatieregeling voor een overlevingspensioen in de openbare sector met een andere sociale zekerheidsuitkering nog strenger is. Het genot van een sociale zekerheidsuitkering schorst, ongeacht de duur ervan, het recht op overlevingspensioen gedurende een jaar. Ook het rustpensioen wordt voor een gans jaar geschorst indien betrokkene een uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens vermindering van de arbeidsprestaties geniet. Wij vonden geen aanwijsbare objectieve reden voor dit verschil in behandeling tussen de gepensioneerden in de openbare sector en deze in de regeling voor werknemers of zelfstandigen. Wij formuleerden dan ook in het JV 2002, p.56 de algemene aanbeveling om ook in de openbare sector het pensioen slechts te schorsen gedurende de periode dat de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet.

Vanaf 1 januari 2007 is de cumulatie van het overlevingspensioen met een vergoeding wegens ziekte, werkloosheid, onvrijwillige werkloosheid of brugpensioen toegestaan gedurende een periode van 12 al dan niet opeenvolgende maanden voor zover deze vergoedingen betrekking hebben op volledige maanden. Na verloop van deze periode moet de betrokkene kiezen tussen zijn overlevingspensioen of het vervangingsinkomen. Tijdens deze 12 maanden wordt het bedrag van het overlevingspensioen beperkt tot het bedrag van de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO). Heeft de vergoeding geen betrekking op een volledige maand dan worden deze beschouwd als beroepsinkomsten en dient de regeling inzake cumulatie met een beroepsactiviteit toegepast te worden (JV 2006, p. 192). De teksten die deze aangelegenheid regelen in de verschillende stelsels werden in de regeling voor werknemers tijdig gepubliceerd (behalve wat het brugpensioen betreft – september 2007), in de openbare sector in april 2007 (merk op dat de tekst betreffende het brugpensioen in de openbare sector nooit verschenen is) en in de regeling voor zelfstandigen in de loop van 2008.

In het JV 2007, p. 108 hebben wij aanbevolen om de uitkering in geval van loopbaanonderbreking (...) of tijdskrediet teneinde palliatieve zorgen te verstrekken, voor ouderschapsverlof of voor het bijstaan of verstrekken van verzorging aan een lid van het gezin (...) voortaan niet meer te beschouwen als een vervangingsinkomen maar als een inkomen uit een beroepsactiviteit zoals reeds vanaf 1 januari 2003 het geval is in de openbare sector (wet van 3 februari 2003 – BS 13 maart 2003).

De nieuwe regeling voorziet in alle stelsels dat het rust- of overlevingspensioen geschorst wordt tijdens de kalendermaanden tijdens dewelke de persoon effectief een vervangingsinkomen ontvangt, tenzij hij aan de betaling van het vervangingsinkomen verzaakt.

Het overlevingspensioen kan gedurende maximaal 12 al dan niet opeenvolgende kalendermaanden samen genoten worden met een vervangingsinkomen. Indien het betaalbaar bedrag van het overlevingspensioen in die maanden groter is dan 661,24 euro dan wordt het tot dit bedrag beperkt. Dit betekent dat deze beperking niet langer gekoppeld wordt aan het bedrag (en de evolutie) van de IGO. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan onze algemene aanbeveling 2010/2 (Jaarverslag 2010, p. 164) inzake de beperking van het overlevingspensioen tot het bedrag van de IGO

Duidelijk, begrijpelijk en doordacht communiceren met iedereen, zowel met de burger, de ambtenaar als de wetgever, is een essentieel onderdeel van het ombudswerk en verhoogt nog meer de autoriteit van de Ombudsman voor de Pensioenen.

Dit jaar zullen wij ook de boer op gaan om persoonlijk naar de mensen met pensioenproblemen te luisteren.

Hopelijk vinden alle mensen, van hoog tot laag op de maatschappelijke ladder, ooit de weg naar de Ombudsman indien zij klachten hebben over hun pensioen.

CÉCILE RAMPENBERG
Teamlid

tijdens de periode van cumulatie met een vervangingsinkomen: de bepalingen die deze beperking regelen in die zin aanpassen zodat duidelijk gesteld wordt of er al dan niet moet overgegaan worden tot de aanpassing van het beperkte bedrag van het overlevingspensioen tijdens de periode van cumulatie met een vervangingsinkomen aan de evolutie van het bedrag van de IGO buiten index.

Onder vervangingsinkomsten wordt verstaan de uitkering wegens loopbaanonderbreking, wegens vermindering van de arbeidsprestaties of wegens tijdskrediet, de werkloosheidsuitkering, de aanvullende vergoeding toegekend in het kader van het conventioneel brugpensioen, de primaire ongeschiktheidsuitkering en de invaliditeitsuitkering.

Dit betekent dat voortaan in alle stelsels de uitkeringen bij de thematische verloven beschouwd worden als zijnde vervangingsinkomsten.

Overigens zodra een persoon 1 dag een vervangingsinkomen geniet wordt het pensioen voor die maand beperkt tot het door de wetgeving bepaalde bedrag en wordt deze maand geteld als zijnde 1 van de 12 maanden tijdens dewelke het (beperkte) overlevingspensioen kan gecumuleerd worden met een vervangingsinkomen.

7. Opbouw van pensioenrechten tijdens de cumulatieve activiteit

Deze vraag kregen wij voor het eerst in 2000 (JV 2000, p. 146). Hoewel de gepensioneerde die een toegelaten arbeid uitoefende pensioenbijdragen betaalde via inhoudingen op zijn loon leverde deze tewerkstelling geen pensioen op. De wetgeving in de regeling voor werknemers (artikel 7, lid 8 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers) liet immers niet toe om pensioen op te bouwen voor de jaren tijdens dewelke betrokkene een pensioen in de regeling voor werknemers geniet.

Met andere woorden tot eind 2007 kon, volgens de RVP, de gepensioneerde na de ingangsdatum van zijn pensioen pensioenrechten opbouwen voor de jaren tijdens dewelke het pensioen niet betaalbaar was. Tijdens de jaren dat het pensioen betaalbaar was, kon de gepensioneerde geen verdere pensioenrechten opbouwen.

Vanaf 2008 veranderde de RVP zijn houding. Eens een pensioen is ingegaan (= er is een betaling geweest, zelfs voor één maand) kunnen geen pensioenrechten meer opgebouwd worden, zelfs indien dit pensioen tijdens het kalenderjaar niet betaalbaar is. Het genot van het pensioen (zoals in de wetgeving vermeld) wordt niet langer gezien als zijnde de betaling ervan maar wel de toekenning ervan.

Daarentegen was het in de regeling voor zelfstandigen van 1997 tot en met 2006 niet mogelijk om pensioenrechten op te bouwen eens het pensioen was ingegaan. Ingevolge een wetwijziging van 27 december 2006 kan de zelfstandige vanaf 1 januari 2007 nog pensioenrechten opbouwen voor zover het pensioen niet betaalbaar is. Gepensioneerden die prestaties verricht hebben als zelfstandige tussen 1997 en 2006 tijdens kwartalen waarin hun pensioen niet werd uitbetaald krijgen deze periodes niet in de berekening van hun pensioen opgenomen. Het RSVZ kon deze dossiers niet ambtshalve herzien. Door onze interventie en ingevolge een uitspraak van het Grondwettelijk Hof (2/2009) zal het RSVZ de dossiers herzien zodra ze om het even welke reden herzien moeten worden (JV 2010, p. 114).

In 2009 (JV 2009, p. 123) deden wij aan de RVP een officiële aanbeveling opdat hij de jaren tijdens dewelke het pensioen niet betaalbaar is toch zou opnemen in de berekening van het pensioen. De RVP ging hierop in.

De toepassing van de nieuwe cumulatieregeling leidt ertoe dat vanaf 1 januari 2013 in de regeling voor werknemers, zodra het pensioen als werknemer is ingegaan, elke beroepsactiviteit waarop de betalingsvoorwaarden van toepassing zijn niet tot de opbouw van bijkomende pensioenrechten leidt (artikel 2, § 9 van het KB van 28 mei 2013). Noteer dat in de regeling voor zelfstandigen de zelfstandige activiteit uitgeoefend tijdens de jaren tijdens dewelke het pensioen niet betaalbaar is pensioenrechten genereert.

8. De sanctie bij overschrijding

Hoewel wij hieromtrent geen besprekingen in onze Jaarverslagen hebben opgenomen, willen wij puur ter informatie nog het volgende meegeven.

Voor zover de gepensioneerde zich aan de toegelaten grenzen houdt, was het pensioen volledig betaalbaar. Bij overschrijding van de grenzen werd een sanctie opgelegd. Tot en met 2012 werd het pensioen verminderd met een percentage dat overeenstemt met de overschrijding van het grensbedrag indien dit grensbedrag met minder dan 15 % overschreden werd. Het pensioen werd geschorst zodra de grens met 15 % of meer overschreden werd.

Vanaf 2013 wordt het pensioen geschorst voor het ganse kalenderjaar zodra de toegelaten jaargrens overschreden wordt met 25 % of meer. Wordt de grens met een

lager percentage overschreden dan wordt het pensioen met het zelfde percentage verminderd.

9. Conclusie

De bovenstaande thema's houden alle verband met de nieuwe cumulatiewetgeving. Het was geenszins de bedoeling om een exhaustief overzicht te geven van alle teksten die in onze jaarverslagen verschenen rond de problematiek van de cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen.

Het is duidelijk dat de wetgever rekening heeft gehouden met onze suggesties en aanbevelingen bij het opstellen van de nieuwe cumulatieregeling. Inzake harmonisering tussen de drie grote pensioenstelsels werden grote inspanningen gedaan. Dit is een grote vooruitgang.

Deze nieuwe regeling kan pas slagen voor zover de betrokken gepensioneerden voldoende en tijdig worden ingelicht. Hier blijft een belangrijke taak voor de pensioendiensten weggelegd. Wij loven de inspanningen die de verschillende pensioendiensten op dit vlak reeds gedaan hebben. Zij zijn, net als wij, ervan overtuigd dat een open en duidelijke communicatie inzake de toegelaten arbeid heel wat problemen en frustraties bij de gepensioneerden kan voorkomen. Ook het aantal gevallen met eventueel onterecht betaalde bedragen met een terugvordering tot gevolg vermindert indien de gepensioneerde zijn situatie begrijpt en tijdig de nodige beslissingen kan nemen.

